

Offentlig upphandling

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 93 motionsyrkanden angående offentlig upphandling samt Riksrevisionens styrelses redogörelse 2005/06:RRS9 angående den statliga inköpssamordningen. De flesta yrkandena har väckts under allmänna motionstiden 2005. Vissa frågor har väckts med anledning av skrivelsen 2004/05:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn, med anledning av 2005/06:RRS9 och med anledning av skrivelsen 2005/06:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn. Motionerna rör bl.a. frågor om affärsmässighet, marknadsskadeavgift, sociala och miljömässiga hänsyn vid upphandling, antidiskrimineringsklausuler och statlig inköpssamordning. Samtliga motioner avstyrks av utskottet. Ett stort antal av de frågor som tas upp i motionerna har behandlats i två utredningar på upphandlingsområdet. Dessa frågor är för närvarande föremål för beredning i Regeringskansliet.

I betänkandet finns 11 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Redogörelse för ärendet	3
Ärendet och dess beredning	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Utskottets överväganden	8
Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet	8
Antidiskrimineringsklausuler	21
Små företags möjligheter vid upphandling, lokal upphandling	23
Verksamhet i offentlig egenregi och obligatorisk upphandling	25
Finansutskottets ställningstagande	25
Utmaningsrätt	26
Utbildning i upphandlingsfrågor	27
Statlig inköpssamordning	29
Riksrevisionens styrelses redogörelse	29
LOU:s tillämpning på hälso- och sjukvårdsverksamhet	31
Yttrande- och meddelarfrihet i kommunala entreprenader	34
NOU:s framtida utformning och sammanslagning med	
Konkurrensverket	35
Anbud på andra språk	36
Upphandling av konst	36
Reservationer	38
1. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (fp, kd)	38
2. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (m)	41
3. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (v)	42
4. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (c)	44
5. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (mp)	46
6. Små företags möjligheter vid upphandling, lokal upphandling, punkt 3 (m, fp, kd, c)	48
7. Utmaningsrätt, punkt 5 (m, kd, c)	49
8. Utbildning i upphandlingsfrågor, punkt 6 (fp)	49
9. Utbildning i upphandlingsfrågor, punkt 6 (kd)	50
10. Statlig inköpssamordning, punkt 7 (m, fp, c)	51
11. LOU:s tillämpning på hälso- och sjukvårdsverksamhet, punkt 8 (m, kd, c)	52
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	55
Redogörelsen	55
Följdmotioner	55
Motion väckt med anledning av skr. 2004/05:102	55
Motion väckt med anledning av skr. 2005/06:102	55
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	56

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 93 motionsyrkanden angående offentlig upphandling varav de flesta har väckts under allmänna motionstiden 2005. Vidare behandlas Riksrevisionens styrelses redogörelse 2005/06:RRS9 angående den statliga inköpssamordningen. Vissa yrkanden har väckts med anledning av skrivelsen 2004/05:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn, med anledning av 2005/06:RRS9 och med anledning av skrivelsen 2005/06:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn.

En stor del av motionerna behandlas förhållandevis översiktligt mot bakgrund av att utskottet tidigare och senast hösten 2004 behandlat de aktuella frågorna (bet. 2004/05:FiU9).

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -) yrkande 4,

2005/06:Fi238 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s),

2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c) yrkande 3,

2005/06:Fi251 av Matilda Ernkrans m.fl. (s),

2005/06:Fi252 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s),

2005/06:Fi255 av Eva Arvidsson och Inger Nordlander (båda s),

2005/06:Fi261 av Lennart Axelsson m.fl. (s),

2005/06:Fi270 av Raimo Pärssinen (s),

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 4, 6–9, 11 och 12,

2005/06:Fi283 av Christer Skoog m.fl. (s),

2005/06:Fi284 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Rolf Lindén (båda s),

2005/06:Fi286 av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkandena 1–3,

2005/06:Fi288 av Ingegerd Saarinen och Yvonne Ruwaida (båda mp),

2005/06:Fi290 av Tobias Billström (m),

2005/06:Fi292 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 4, 6–9, 11 och 12,

2005/06:Fi298 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s),

2005/06:Fi299 av Cinnika Beiming och Christina Axelsson (båda s),

2005/06:Fi300 av Kristina Zakrisson m.fl. (s),

2005/06:Fi305 av Eva Arvidsson m.fl. (s),

2005/06:Sk459 av Sverker Thorén (fp) yrkande 2,

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 5 och 10,

2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -) yrkandena 2 och 28,

2005/06:MJ354 av Annika Qarlsson och Birgitta Carlsson (båda c) yrkande 4,

2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 17,

2005/06:MJ594 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 32,

2005/06:N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 26,

2005/06:A245 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 21–24,

2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 13 och

2005/06:Bo304 av Barbro Feltzing (mp) yrkande 4.

Reservation 1 (fp, kd)

Reservation 2 (m)

Reservation 3 (v)

Reservation 4 (c)

Reservation 5 (mp)

2. Antidiskrimineringsklausuler

Riksdagen avslår motion

2005/06:A258 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkande 10.

3. Små företags möjligheter vid upphandling, lokal upphandling

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c) yrkandena 1 och 2,

2005/06:Fi268 av Eva Arvidsson m.fl. (s),

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1 och 3,

2005/06:Fi274 av Britta Rådström och Lars Lilja (båda s),

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1 och 3,

2005/06:N215 av Kenneth Johansson och Margareta Andersson (båda c) yrkande 4 och

2005/06:N478 av Maria Larsson m.fl. (kd) yrkande 14.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

4. Verksamhet i offentlig egenregi och obligatorisk upphandling

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fi212 av Johan Linander (c),

2005/06:Fi237 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s) yrkande 1 och

2005/06:Fi250 av Anders Karlsson (s) yrkandena 1 och 2.

5. Utmaningsrätt

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fi203 av Hans Backman (fp),

2005/06:Fi215 av Tina Acketoft (fp),

2005/06:So702 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 22 och

2005/06:N304 av Anna Grönlund Krantz m.fl. (fp) yrkande 2.

Reservation 7 (m, kd, c)

6. Utbildning i upphandlingsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 5,

2005/06:Fi237 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s) yrkande 2,

2005/06:Fi265 av Eva Arvidsson m.fl. (s),
 2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 18 och
 2005/06:Bo298 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 9.

Reservation 8 (fp)

Reservation 9 (kd)

7. Statlig inköpssamordning

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fi4 av Roger Tiefensee m.fl. (c) yrkandena 1 och 2 samt

2005/06:Fi5 av Mikael Odenberg m.fl. (m) och

lägger redogörelse 2005/06:RRS9 till handlingarna.

Reservation 10 (m, fp, c)

8. LOU:s tillämpning på hälso- och sjukvårdsverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2004/05:Fi23 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 9,

2005/06:Fi16 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 7,

2005/06:Fi297 av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (båda s),

2005/06:Fi318 av Else-Marie Lindgren m.fl. (kd) yrkandena 3 och 4,

2005/06:Sk526 av Kenneth Johansson m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 2,

2005/06:So424 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 11,

2005/06:So696 av Pär Axel Sahlberg m.fl. (s) yrkande 2 och

2005/06:So702 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 23.

Reservation 11 (m, kd, c)

9. Yttrande- och meddelarfrihet i kommunala entreprenader

Riksdagen avslår motion

2005/06:K318 av Gunnar Nordmark (fp) yrkande 2.

10. NOU:s framtida utformning och sammanslagning med Konkurrensverket

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 5 och

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 5.

11. Anbud på andra språk

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 10 och

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 10.

12. Upphandling av konst

Riksdagen avslår motion

2005/06:Kr382 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -) yrkande 31.

Stockholm den 1 juni 2006

På finansutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Arne Kjörnsberg (s), Mikael Odenberg (m), Carin Lundberg (s), Karin Pilsäter (fp), Sonia Karlsson (s), Kjell Nordström (s), Mats Odell (kd), Lars Bäckström (v), Agneta Ringman (s), Gunnar Axén (m), Bo Bernhardsson (s), Roger Tiefensee (c), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp) och Mikael Johansson (mp).

Utskottets överväganden

Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet

Utskottets förslag i korthet

Regeringen bereder för närvarande förslagen från Upphandlingsutredningen om bl.a. affärsmässighet, direktupphandling, förfrågningsunderlag och tilldelningsbeslut, miljöhänsyn, sociala och icke-kommersiella hänsyn, elektronisk upphandling och frågan om en ratificering av ILO:s konvention 94. Dessutom bereds inom Regeringskansliet frågor om marknadsskadeavgift, talerätt, avknoppning och kundvalssystem. Motioner som tar upp dessa frågor avstyrks med hänvisning till det pågående beredningsarbetet.

Jämför reservationerna 1 (fp, kd), 2 (m), 3 (v), 4 (c) och 5 (mp).

Motionerna

Affärsmässighet m.m.

I *motion 2005/06:N480* av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 26 anför motionärerna att den offentliga sektorn bör göra all upphandling elektroniskt, på ett sådant sätt att även små företag har goda möjligheter att ta del av förfrågningar och lägga anbud. Dessutom vill motionärerna göra lagen om offentlig upphandling mer kraftfull i en sammanhållen översyn i syfte att förverkliga principerna om affärsmässighet, konkurrens och icke-diskriminering. Till detta anføres att stora upphandlingar bör delas upp i mindre poster så att även små företag har en chans att vara med i budgivningen.

Direktupphandling

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 6 samt i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 6 anför motionärerna att reglerna kring vad som är tillåten direktupphandling är alltför otydliga och att det i dag är den upphandlande enheten som avgör vad man anser vara ett lågt värde. Detta har enligt motionärerna lett till att uppfattningen om vad som är lågt värde varierar påtagligt mellan olika uppköpare. Motionärerna anför att denna osäkerhet främst drabbar små och medelstora företag och att begreppet lågt värde bör ersättas av en fast fribeloppsgräns om ett bestämt antal basbelopp.

Marknadsskadeavgift

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 7 samt i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 7 anför motionärerna att otillåten direktupphandling utgör en allvarlig överträdelse av LOU (lagen om offentlig upphandling). Motionärerna anför att den offentliga tillsynen av offentlig upphandling bör stärkas, och tillsynsmyndigheten bör få möjlighet att i domstol låta pröva beslut om att inte tillämpa LOU. Vid allvarligare överträdelser av LOU, som otillåten direktupphandling, anser motionärerna att sanktioner i form av marknadsskadeavgift bör kunna utdömas. Dessutom anför motionärerna att marknadsskadeavgift ska kunna utdömas t.ex. när den upphandlande enheten avsiktligt eller av oakt-samhet tagit fram otillbörligt styrande kravspecifikationer så att endast en leverantör kan komma in fråga. Marknadsskadeavgiften bör enligt motionärerna vara kännbar.

I *motion 2005/06:Fi290* av Tobias Billström (m) anför motionären att otillåtna direktupphandlingar i dag är ett uttalat problem, inte minst i återvinningsbranschen enligt bl.a. en studie från Naturvårdsverket. Motionären anser att effektiva rättsmedel mot otillåtna direktupphandlingar inom stat, landsting och kommun bör införas, för att LOU ska få fullt genomslag.

Talerätt

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 8 och 9 samt i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 8 och 9 anför motionärerna att tillsynsmyndigheten för offentlig upphandling bör ges befogenhet att, vid misstanke om otillåtna eller annars felaktiga upphandlingar, föra talan inför domstol, i syfte att skapa en bättre balans mellan parterna i en upphandling. Motionärerna anser därutöver att även näringslivs- och branschorganisationer och andra intresseorganisationer ska ges talerätt i upphandlingsmål.

Miljöhänsyn, sociala och icke-kommersiella hänsyn vid upphandling

I *motion 2005/06:Fi229* av Peter Eriksson m.fl. (mp, -) yrkande 4 anför motionärerna att den offentliga upphandlingen skulle kunna användas mer aktivt för att stödja den sociala ekonomin, medan det i dag är svårt för små organisationer och näringsidkare att vara med och tävla om offentliga kontrakt på grund av den svåra upphandlingslagstiftningen. Motionärerna menar att LOU bör ses över i ljuset av dessa svårigheter.

I *motion 2005/06:Fi246* av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (c) yrkande 3 anføres att LOU bör ses över så att krav på att ta hänsyn till bl.a. miljöaspekter alltid ska vara obligatoriskt vid upphandling i stat, regioner, landsting och kommuner.

I *motion 2005/06:Fi251* av Matilda Ernkran m.fl. (s) anføres att den offentliga sektorn kan fungera som stimulans till förnyelse i företagen t.ex. genom målmedveten upphandling. Motionärerna anser att företagen kan sti-

muleras att ligga långt framme i teknikutvecklingen genom att krav ställs på miljö, kvalitet och funktionalitet. Ett annat viktigt område att bevaka vid upphandling är, enligt motionärerna, att företagen tar sitt sociala ansvar för anställdas arbetsvillkor eftersom det inte är acceptabelt att de anställda vid upphandlingar med några års mellanrum tvingas leva med hotet att mista jobbet. Därför anser motionärerna att större hänsyn måste tas till de redan anställdas anställningstrygghet vid upphandling.

I *motion 2005/06:Fi252* av Nils-Göran Holmquist m.fl. (s) anförs att den offentliga sektorns upphandling av verksamhet från privata entreprenörer kan ge positiva effekter genom effektivisering av verksamheten, men att alltför stor vikt vid upphandlingen ofta läggs vid priset medan andra viktiga faktorer nonchaleras. Detta har enligt motionärerna lett till att företag anlitas som inte erbjuder sina anställda avtalsenliga villkor, varför kontrollen vid upphandlingar måste bli bättre så att det redan när upphandlingen läggs ut görs klart att löner och sociala villkor är i nivå med avtalen i branschen.

I *motion 2005/06:Fi255* av Eva Arvidsson och Inger Nordlander (s) anförs att installerande av alkoholås i bilar är en billig försäkring mot fruktansvärda olyckor och att möjligheterna att kräva alkoholås som policy vid offentlig upphandling därför bör ses över.

I *motion 2005/06:Fi261* av Lennart Axelsson m.fl. (s) anförs att det i t.ex. kommunerna görs upphandlingar till ett värde av totalt ca 200 miljarder kronor årligen, samtidigt som endast en av tio upphandlingar innehåller sociala och etiska krav i linje med de som gäller för s.k. rättvisemärkta produkter. Motionärerna anser att regeringen borde ta ett initiativ för att stimulera till ett ökat användande av rättvisemärkta produkter i allmänhet och när det gäller offentliga myndigheter och organisationer i synnerhet.

I *motion 2005/06:Fi270* av Raimo Pärssinen (s) anför motionären att den ständigt återkommande säsongsarbetslösheten är ett bekymmer inom anläggningsbranschen som också leder till samhällskostnader i form av t.ex. ökad kostnad för a-kassan. Motionären förordar att beställarna bör instrueras och stimuleras att göra upphandlingar som förlänger säsongen och förkortar vinteruppehållet.

I *motion 2005/06:Fi286* av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkande 2 anförs att de stora upphandlingar som stat, kommun och landsting gör varje år kan bli ett viktigt verktyg för att stoppa brott mot grundläggande fackliga och mänskliga rättigheter, om rätt krav ställs på företag vid upphandlingarna. Enligt motionärerna bör Sverige, både inom EU och globalt, driva krav på att internationellt erkänd arbetsrätt och nationell lag respekteras vid upphandling.

I *motion 2005/06:Fi288* av Ingegerd Saarinen och Yvonne Ruwaida (mp) anför motionärerna att svenska staten i all upphandling av el ska välja el som klarar Svenska Naturskyddsföreningens kriterier för Bra miljöval.

I *motion 2005/06:Fi298* av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (s) anför motionärerna att det, vid bedömningen av anbud i samband med offentlig upphandling, bör tas hänsyn till om villkoren för de anställda – löner, försäkringar, sociala förmåner och arbetsmiljö – ligger i nivå med den bransch som upphandlingen berör.

I *motion 2005/06:Fi305* av Eva Arvidsson m.fl. (s) anförs att den svenska lagstiftningen om offentlig upphandling ger möjlighet att ta sociala hänsyn vid upphandling och att en insats bör göras för att informera ansvariga upphandlande tjänstemän om detta. Dessutom anförs motionärerna att det är viktigt att i lagtexten tydligt peka på möjligheterna för den upphandlande myndigheten att tillämpa särskilda villkor av social karaktär, och ge en tydlig signal om vilka dessa villkor kan vara. Vidare bör, enligt motionärernas mening, användandet av socioekonomiska och sociala redovisningar främjas i lagstiftningen och av de upphandlande myndigheterna.

I *motion 2005/06:MJ351* av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkande 2 anförs motionärerna att stat, kommuner och landsting kan styra livsmedelsproduktionen i ekologisk riktning och att krav på ekologiska och närproducerade livsmedel därför bör ställas i all offentlig upphandling.

I *motion 2005/06:MJ351* av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkande 28 anförs att staten vid upphandling av mobiltelefoner enbart bör köpa märkta lågstrålande telefoner.

I *motion 2005/06:MJ354* av Annika Carlsson och Birgitta Carlsson (c) yrkande 4 anförs motionärerna att det är viktigt att EU:s upphandlingsregler för livsmedel möjliggör att produktionsmetoder kring djur- och miljöömsorg får beaktas och att de politiskt styrda instanserna som kommun och landsting vid upphandlingar bör gå före som goda exempel i dessa avseenden. För att minska svårigheten för lokala småföretagare att konkurrera vid upphandlingar, anser motionärerna att det bör införas en möjlighet att lägga anbud på en del av en upphandling, samtidigt som upphandlingsreglerna förtydligas så att krav på ursprung, livsbetingelser och närproduktion kan ställas vid upphandling.

I *motion 2005/06:MJ530* av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 17 anförs motionärerna att det ibland råder oklarhet om i vilken utsträckning rådande EU-regelverk tillåter att ekologiska och sociala kriterier ställs på upphandling av varor och att det är angeläget att den offentliga upphandlingen regleras av tydliga bestämmelser. Enligt motionärerna bör Sverige inom EU verka för att reglerna om offentlig upphandling tydliggör vilka sociala krav det ska vara tillåtet att ställa vid upphandling av varor.

I *motion 2005/06:MJ594* av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 32 anförs att frågan om gentekniskt modifierade livsmedel inte får bli en fråga som bara angår den nationella politiken och att det måste finnas möjligheter att i den kommunala offentliga upphandlingen aktivt kunna välja ekologiska alternativ som per definition är fria från genetisk modifiering

för att på det sättet säkerställa behovet av säkra livsmedel. Motionärerna anser att detta bör beaktas vid utformandet av en ny lag om offentlig upphandling.

I *motion 2005/06:A309* av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 13 anför att det finns stora möjligheter i människors frivilliga engagemang, både för att förbättra offentlig service och ge bättre villkor för företagande och nya jobb.

Samarbete mellan offentligt, privat och civilt kan enligt motionärerna bidra till att behålla och utveckla den samhälleliga servicen och därmed ge förutsättningar för människor att bo och arbeta i hela landet. Samhällets stöd till utvecklande av denna typ av företagande bör enligt motionärerna vara långsiktigt. Socialt företagande är en typ av företagande som hjälper dem som står längst från arbetsmarknaden att få ett jobb och innebär att företaget producerar varor och tjänster för marknaden samtidigt som det får samhällsstöd för att anställa personer med exempelvis missbruksproblem eller kriminell bakgrund. Motionärerna anser att lagen om offentlig upphandling bör ses över för att underlätta för dessa typer av företagande.

I *motion 2005/06:Bo304* av Barbro Feltzing (mp) yrkande 4 anför motionären att, i syfte att motverka buller särskilt på arbetsplatser, det vid upphandling skulle kunna ställas krav på att undersöka om t.ex. en apparat, fläkt e.d. finns i annat utförande med mindre bullernivåer.

Kollektivavtal

I *motion 2005/06:Fi238* av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (s) anför att offentlig upphandling måste kunna ske både affärsmässigt och med villkoren att leverantörer och eventuella underentreprenörer tillämpar de löne- och anställningsvillkor som allmänt gäller för branschen på den ort där arbetet ska utföras. Motionärerna anser att de fackliga organisationernas inflytande och insyn i upphandlingsprocessen bör stärkas, och anför att det effektivaste sättet att undgå social dumping förmodligen är genom att kräva kollektivavtal i upphandlingssituationen.

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 4 samt i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 4 anför motionärerna att en stor del av det regelverk som styr förhållandena mellan arbetsgivare och arbetstagar är följden av avtal som slutits av självständiga och fria arbetstagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer, vilket skapar ordning och reda på arbetsmarknaden och ger tydliga spelregler för arbetsmarknadens parter. Enligt motionärerna skulle ett krav på att anbudsgivande företag tecknat kollektivavtal utestänga en stor del av särskilt små och medelstora företag från att delta i offentliga upphandlingar, samtidigt som regeringens motiv för att införa ett sådant krav – att hindra utländska företag utan svenska kollektivavtal från att delta i anbudsgivningen – strider mot grundläggande tankar inom EU och leder till sämre konkurrens.

Motionärerna anser därför att det inte i LOU bör ges öppningar för krav att anbudsgivande företag har kollektivavtal från den upphandlande enhetens sida.

I *motion 2005/06:Fi283* av Christer Skoog m.fl. (s) anförs att LOU bör ändras så att ett krav på att anbudsgivare i offentlig upphandling har tecknat kollektivavtal tydligt framgår av lagen.

I *motion 2005/06:Fi284* av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Rolf Lindén (s) anförs att offentlig upphandling kan, och bör, användas som ett verktyg för att vidmakthålla och främja sociala förbättringar i samhället. Denna möjlighet används enligt motionärerna i alldeles för liten utsträckning för närvarande, samtidigt som upphandling kan utgöra ett betydelsefullt redskap för att komma till rätta med oönskade beteenden och ekonomisk exploatering av människor och miljö. Motionärerna anför vidare att det av EG-domstolens domar har framgått att EG-regler inte heller hindrar att samhället uppställer sociala krav på leverantörer av varor och tjänster, och de anser att Sverige bör pröva att i lagen om offentlig upphandling införa den rättighet som ger den fackliga organisationen rätt att delta vid upphandlingstillfället, i enlighet med MBL:s förhandlingsskyldighet. Dessutom anför motionärerna att Sverige bör ratificera ILO:s konvention nr 94 om ”arbetsklausuler i kontrakt där offentlig myndighet är part”.

I *motion 2005/06:Fi286* av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 3 anför motionärerna att de stora upphandlingar som stat, kommun och landsting gör varje år kan bli ett viktigt verktyg för att stoppa brott mot grundläggande fackliga och mänskliga rättigheter, om rätt krav ställs på företag. Motionärerna anför vidare att ILO:s åtta kärnkonventioner har ratificerats av Sverige och bör genomsyra offentliga myndigheters upphandlingsreglementen. Dessutom anser motionärerna att företag som är verksamma i Sverige inte ska kunna konkurrera med lägre löner eller sämre avtalsvillkor än vad motsvarande svenska företag måste leva upp till och att det därför är nödvändigt att Sverige även ratificerar ILO-konvention 94.

I *motion 2005/06:Fi292* av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s) anförs att det är viktigt att staten utövar inflytande och påtryckningar för att kräva kollektivavtal vid upphandling, i syfte att skapa trygghet, rättvisa och goda anställningsförhållanden i de företag som staten anlitar. Motionärerna förordar att det i lagen om offentlig upphandling tydligt ska stipuleras att, vid köp av varor eller tjänster i offentlig regi, de anställda i det aktuella företaget ska få ta del av fackliga kollektivavtal om staten ska överväga en affär.

I *motion 2005/06:Fi299* av Cinnika Beiming och Christina Axelsson (s) anför motionärerna att det i förarbetena till LOU (prop. 2001/02:142) anges att kontraktsvillkor kan innefatta bl.a. kollektivavtalsbestämmelser från sådana kollektivavtal som gäller på arbetsplatsen eller i den avsedda branschen, och att flera kommuner har kompletterat sin upphandlingspolicy på sådant sätt. Motionärerna uttalar vidare att det ändå i olika sammanhang hävdas att det inte är möjligt för stat, landsting och kommun att

ställa krav på kollektivavtal vid upphandlingar, och att LOU därför bör förtydligas så att det klart framgår att det är möjligt att ställa krav på kollektivavtal vid upphandlingar.

I *motion 2005/06:Fi300* av Kristina Zakrisson m.fl. (s) anføres att alla arbetsgivare på arbetsmarknaden bör se till att följa kollektivavtal och att stat, landsting och kommuner kan bidra till att stärka många arbetstagares arbetsförhållanden genom krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling. Enligt motionärerna bör regeringen se över möjligheten att det i upphandlingskrav för offentliga uppdragsgivare införs krav på kollektivavtal.

I *motion 2005/06:A245* av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 22–24 anför motionärerna att offentlig upphandling inte får användas för att undergräva löne- och anställningsvillkor och att upphandling ska göras med seriösa företag som tecknat kollektivavtal. Vidare anføres att LOU:s krav på affärs-mässighet snävar in villkoren till att bli rent företagsekonomiska, vilket enligt motionärerna passar sällsynt illa då målet med offentlig verksamhet i huvudsak är socialt. Motionärerna anser att en möjlighet att kräva kollektivavtal bör införas i lagen om offentlig upphandling, att begreppet affärs-mässighet bör utmönstras ur lagen och att Sverige bör ratificera ILO:s konvention nr 94.

Elektronisk upphandling

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 11 och 12 samt i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. yrkandena 11 och 12 anføres att offentliga upphandlingar kan underlättas genom utnyttjande av elektroniskt stöd och elektronisk kommunikation i upphandlingsprocessen, vilket kan ge sänkta priser och lägre hanteringskostnader. Det är enligt motionärerna angeläget att öka användandet av elektroniskt stöd och elektronisk kommunikation vid offentlig upphandling, samtidigt som alla upphandlande enheter bör åläggas att kunna ta emot elektroniska s.k. e-anbud.

I *motion 2005/06:T500* av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 5 och 10 anför motionärerna att offentlig upphandling har stor samhällsekonomisk betydelse men att kommuner anser det kostsamt att följa upphandlingsprocessens många regler, samtidigt som många småföretag inte är bekanta med förfarandet och anser det för svårt att lägga in anbud. Detta försämrar enligt motionärerna konkurrensen och kan därför misstänkas leda till högre samhällskostnader, samtidigt som erfarenheter från bl.a. Norge visar att antalet anbudsgivare och effektiviteten i processen kan ökas mångfaldigt genom att ta fram nationella standarder för upphandling av varor och tjänster inom olika sektorer. Motionärerna välkomnar det arbete som bedrivs av Sveriges Kommuner och Landsting för att skapa ökade förutsättningar för en ökad elektronisk offentlig upphandling och menar att smärre upphandlingar under EU:s tröskelvärden för upphandling bör förenklas, vilket i sin tur kan innebära att frågor om hur EU:s upphandlingsdirektiv ska tolkas måste lösas. Vidare anför motionärerna att det i dag saknas ett nationellt, övergripande ansvar för strategiska frågor om

innehållsstandarder m.m. och att detta bl.a. får till följd att de standarder som utvecklas, t.ex. för elektronisk offentlig upphandling, inte tas till vara på det sätt som är önskvärt.

Förtydligande av förfrågningsunderlag och tilldelningsbeslut enligt LOU

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 2 och i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 2 anför motionärerna att det är särskilt viktigt för små och medelstora företag att anbuds- eller förfrågningsunderlagen är så tydliga att de minskar företagens osäkerhet om vad som ska utföras. Motionärerna anser också att en förenkling och ett förtydligande av regelverket inom LOU:s ram skulle gynna framför allt mindre företag och innebära ett förtydligande om att leverantörer inte får diskrimineras eller att otydliga utvärderingskriterier inte får användas. Vidare kan det enligt motionärerna förtydligas vad ett tilldelningsbeslut, och upplysningar om detta, ska innehålla. Motionärerna anser att LOU bör förändras enligt dessa linjer för att uppnå tydligare och enklare regler.

Avknoppning

I *motion 2005/06:Sk459* av Sverker Thorén (fp) yrkande 2 anför motionären att förbättrade villkor för avknoppningar stimulerar till ett ökat nyföretagande som ger ökad tillväxt och att verksamhet som avknoppas bör undantas från LOU:s tillämpning under en viss tid, t.ex. tre år.

Kundvalssystem

I *motion 2005/06:A245* av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 21 anförs att regeringen bör komma med förslag som gör att det inte längre blir möjligt att kringgå medbestämmandelagen och lagen (1992:1528) om offentlig upphandling via s.k. kundvalssystem m.m.

Lagstiftningsverksamhet på EU-nivå

Nya EG-direktiv om offentlig upphandling

De tre direktiven för den klassiska sektorn, som avser byggentreprenader, varor och tjänster, har sammanförts till ett direktiv. Det har gjorts redaktionella ändringar i syfte att göra dem mer lättlästa. De har omstrukturerats på ett sätt som mer kronologiskt följer upphandlingsprocessen, och varje artikel har försetts med en egen rubrik.

Nyheter

Ett helt nytt förfarande föreslås inom den klassiska sektorn, s.k. konkurrenspräglad dialog. Förfarandet får användas i de fall det inte är möjligt att i de tekniska specifikationerna ange vad som krävs för att tillgodose

den upphandlande myndighetens behov. Förfarandet innefattar i huvudsak annonsering med angivande av myndighetens behov, kvalificering av sökandena och efter avslutad dialog, infordrande av anbud och utvärdering. Dessutom införs bestämmelser om

- elektroniska auktioner (regler som ger myndigheterna rätt att använda sig av ett elektroniskt förfarande för att upprepade gånger presentera nya värden för anbud eller del av anbud i vissa fall) och
- regler om s.k. dynamiska inköpssystem (ett system för helt elektronisk upphandling, enligt fastställda urvalskriterier, av vissa vanliga, allmänt tillgängliga varor under en definierad tidsperiod).

Regler om konkurrenspräglad dialog, elektroniska auktioner och dynamiska inköpssystem är inte obligatoriska att genomföra i nationell lagstiftning. Medlemsstaterna kan således välja att avstå från att införa dem.

Direktivet för försörjningssektorerna

Direktivet ges ett ändrat tillämpningsområde genom att det inte längre gäller för telekommunikationssektorn. Däremot förs posttjänster in som en ny sektor.

Rättsmedelsdirektiven

Lagstiftningspaketet omfattar inte rättsmedelsdirektiven. Det finns två direktiv om rättsmedel vid överträdelse av reglerna om offentlig upphandling och upphandling inom försörjningssektorerna, 89/665/EEG respektive 92/13/EEG (rättsmedelsdirektiven).

De säkerställer att varje potentiell leverantör som anser sig ha lidit skada på grund av ett beslut av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten i strid med bestämmelserna om upphandling kan begära överprövning av beslutet eller skadestånd.

Inom EU pågår ett arbete som syftar till att göra EU-sanktionerna beträffande upphandlingar mer effektiva. Sverige kommer i EU-arbetet att stödja ett förslag om att effektiva rättsmedel införs. Kommissionen presenterade i maj 2006 ett förslag till ändringar i rättsmedelsdirektiven. Förslaget tar särskilt sikte på åtgärder mot otillåten direktupphandling och korta ledtider vid avtalslutande. Kommissionens förslag kommer att bli föremål för förhandlingar mellan medlemsstaterna innan eventuella ändringar i direktivet beslutas.

Utredningsarbete i Sverige

Upphandlingsutredningen

Regeringen beslutade i april 2004 att tillkalla en särskild utredare (dir. 2004:47) med uppdrag att lämna förslag till hur två nya EG-direktiv om offentlig upphandling ska genomföras i svensk rätt (2004/18/EG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster (den klassiska sektorn) och 2004/17/EG om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster). I april 2005 beslutade regeringen att ge utredningen tilläggsdirektiv (dir. 2005:39). Enligt utredningsdirektiven ska utredaren lämna förslag till de författningsändringar som är nödvändiga och övriga åtgärder som direktivet kan ge anledning till. Utredaren är i övrigt fri att lämna de förslag som utredningsarbetet kan föranleda. Utredningen avgav ett delbetänkande den 15 mars 2005 (Nya upphandlingsregler, SOU 2005:22) och redovisade sitt uppdrag slutligt den 20 mars 2006 (Nya upphandlingsregler 2, SOU 2006:28). Medlemsstaterna ska ha genomfört EG-direktiven senast 21 månader efter det att de trätt i kraft (dvs. när de annonserats i Europeiska unionens officiella tidning), vilket innebär att direktivet borde ha införts i Sverige senast i januari 2006.

Upphandlingsutredningens betänkanden: överväganden

Affärsmässighet, miljöhänsyn och sociala hänsyn

I det delbetänkande som avgavs den 15 mars 2005 (Nya upphandlingsregler, SOU 2005:22) föreslår utredningen att begreppet affärsmässighet utmönstras ur 1 kap. lagen om offentlig upphandling (LOU), och att motsvarande bestämmelse utformas i enlighet med den nya bestämmelsen i EG-direktiven.

I det slutbetänkande som avgavs den 20 mars 2006 (Nya upphandlingsregler 2, SOU 2006:28) konstaterar utredningen att EG-rätten inte uppställer några hinder mot att införa bestämmelser som innebär att den upphandlande enheten bör ställa miljökrav eller sociala krav. Utredningen föreslår att bestämmelser förs in i LOU, enligt vilka upphandlande enheter ”bör” ställa miljökrav och sociala krav vid upphandling, i den utsträckning det är påkallat med hänsyn till upphandlingens art.

ILO:s konvention nr 94

I det slutbetänkande som avgavs den 20 mars 2006 (Nya upphandlingsregler 2, SOU 2006:28) uttalar utredningen att det får anses osäkert om en tillämpning av de krav som ställs i ILO-konventionen är förenliga med upphandlingsdirektiven och andra gemenskapsrättsliga regler. Utredningen tar inte ställning till huruvida en svensk ratifikation av konventionen ändå kan vara lämplig.

Konkurrenspräglad dialog, dynamiska inköpssystem och elektroniska auktioner

Upphandlingsutredningen föreslår i sitt slutbetänkande att bestämmelser om konkurrenspräglad dialog införs i den klassiska lagen (även vid upphandling under tröskelvärdena), att möjligheten öppnas att använda dynamiska inköpssystem (utan begränsning till upphandling över tröskelvärdena) samt att det även öppnas möjlighet att använda elektroniska auktioner utan begränsning till upphandling över tröskelvärdena.

Fast gränsbelopp för direktupphandling

Upphandlingsutredningen föreslår i sitt slutbetänkande att ett fast gränsbelopp för direktupphandling ersätter uttrycket ”lågt värde”. Inom den klassiska sektorn föreslås ett gränsbelopp motsvarande 10 % (eller 20 % om särskilda skäl finns) av tröskelvärdet 236 000 euro för varor och tjänster och 1 % av tröskelvärdet 5 923 000 euro för byggtreprenader. Inom försörjningssektorerna föreslås ett gränsbelopp motsvarande 10 % (eller 20 % vid särskilt komplicerade upphandlingar) av tröskelvärdet 473 000 euro för varor och tjänster och 1 % av tröskelvärdet 5 923 000 euro för byggtreprenader.

Arbetet i Regeringskansliet

Utredningens delbetänkande bereds enligt uppgift från Finansdepartementet inom Regeringskansliet, och en lagrådsremiss med vissa förslag till följd av delbetänkandet beräknas lämnas under våren 2006. Utredningens slutbetänkande är föremål för remissbehandling. Från Regeringskansliet uppges att beredning av slutbetänkandet och remissyttrandena beräknas kunna påbörjas under tidig höst 2006.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har senast i betänkande 2004/05:FiU9 behandlat motionsyrkanden om bl.a. affärsmässighet. Utskottet uttalade bl.a. att bestämmelserna i EG-fördraget och bestämmelser i den s.k. sekundärrätten, t.ex. i skilda EG-direktiv, gäller som svensk rätt i och med att de grundläggande fördragen införlivades med svensk rätt genom lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Bestämmelserna gäller med den effekt de har enligt EG-rätten. Någon ytterligare åtgärd för att införliva bestämmelserna i EG-fördraget eller grundläggande EG-rättsliga principer är inte nödvändig. De grundläggande principerna om likabehandling, icke-diskriminering, ömsesidigt erkännande, öppenhet, förutsebarhet och proportionalitet har konkretiserats i upphandlingsdirektivens bestämmelser rörande exempelvis annonsering, objektiva kriterier för utslutning av leverantörer samt tilldelning av upphandlingskontrakt. Direktivbestämmelserna har genomförts genom LOU.

Utskottet anförde vidare i betänkande 2004/05:FiU9 att de frågor som togs upp i de då aktuella motionerna var föremål för utredning och att en proposition väntades lämnas till riksdagen under hösten 2005. De då aktuella motionerna avstyrktes med hänvisning till det pågående utredningsarbetet.

Upphandlingsutredningen anförde i sitt delbetänkande i mars 2005 att det inte längre finns anledning att behålla anknytningen till ett affärsmässighetsbegrepp i lagen, och att kravet på affärsmässighet i 1 kap. LOU bör ersättas med en bestämmelse som närmare anknyter till EG-direktivens bestämmelser om ”principer för tilldelning av kontrakt” där det talas om icke-diskriminering, likvärdig behandling och öppenhet i förfarandet. Utredningen bedömer att borttagandet av kravet på affärsmässighet inte innebär någon ändring i sak i förhållande till vad som nu gäller. Som framgått bereds utredningens förslag för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet har senast i betänkande 2004/05:FiU9 behandlat motionsyrkanden om direktupphandling. Utskottet ansåg då, med hänvisning till att frågan om direktupphandling var under beredning i Regeringskansliet, att de då väckta motionerna borde avslås av riksdagen. Riksdagen följde utskottets förslag. Tidigare har utskottet i betänkande 2001/02:FiU12 avstyrkt regeringens förslag att direktupphandling ska medges när upphandlingens värde understiger fem basbelopp. Utskottet ansåg då att effekterna av en fastställd gräns för direktupphandling behövde analyseras ytterligare. Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag.

Regeringen uppdrog 2002 åt Statskontoret att göra en bedömning av vilka konsekvenser ett förslag om en fastställd gräns för direktupphandling kan få för små företags villkor. I sin rapport – En fastställd gräns för direktupphandling – konsekvenser för små företag, (2002:25) – anförde Statskontoret att direktupphandling bör medges när upphandlingens värde understiger fyra prisbasbelopp.

Som nämnts ovan föreslår Upphandlingsutredningen i sitt slutbetänkande att ett fast gränsbelopp för direktupphandling ersätter uttrycket ”låg värde”. Inom den klassiska sektorn föreslås ett gränsbelopp motsvarande 10 % (eller 20 % om särskilda skäl finns) av tröskelvärdet 236 000 euro för varor och tjänster och 1 % av tröskelvärdet 5 923 000 euro för byggtreprenader. Inom försörjningssektorerna föreslås ett gränsbelopp motsvarande 10 % (eller 20 % vid särskilt komplicerade upphandlingar) av tröskelvärdet 473 000 euro för varor och tjänster och 1 % av tröskelvärdet 5 923 000 euro för byggtreprenader. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet.

Vad gäller frågan om marknadsskadeavgift vill utskottet anföra följande. Som nämnts ovan pågår inom EU ett arbete som syftar till att göra EU-sanktionerna beträffande upphandlingar mer effektiva, och i detta sammanhang kommer Sverige i EU-arbetet att stödja ett förslag om att effektiva rättsmedel införs. Kommissionen presenterade i maj 2006 ett förslag till ändringar i rättsmedelsdirektiven. Förslaget tar särskilt sikte på åtgärder

mot otillåten direktupphandling och korta ledtider vid avtalslutande. Kommissionens förslag kommer att bli föremål för förhandlingar mellan medlemsstaterna inom arbetsgrupper innan eventuella ändringar i direktivet beslutas, och först därefter kan det bli aktuellt med svensk lagstiftning där frågor om t.ex. införande av marknadsskadeavgift möjligen kan förekomma. Regeringen avvaktar, med hänsyn till det pågående arbetet på EU-nivå, med att lägga förslag om en marknadsskadeavgift.

Enligt uppgift från Finansdepartementet kan frågan om talerätt komma att aktualiseras inom ramen för den ovan nämnda översynen av rättsmedelsdirektiven. Regeringen avvaktar tills vidare, med hänsyn till det pågående arbetet på EU-nivå, med att överväga ett införande av talerätt för tillsynsmyndigheten.

I fråga om möjligheten att vid upphandling beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn m.m. vill utskottet först framhålla att det av olika artiklar i de *nya EG-direktiven* om offentlig upphandling framgår att det finns möjligheter att beakta miljöaspekter. Till exempel finns bestämmelser om tekniska specifikationer i artikel 23 punkt 6 i det klassiska direktivet (2004/18/EG). Upphandlingsutredningen konstaterar också i sitt slutbetänkande att EG-rätten medger införande av bestämmelser som innebär att den upphandlande enheten bör ställa bl.a. miljökrav eller sociala krav. Utredningen föreslår att bestämmelser förs in i LOU, enligt vilka upphandlande enheter "bör" ställa bl.a. miljökrav eller sociala krav vid upphandling, i den utsträckning det är påkallat med hänsyn till upphandlingens art. Utredningens förslag är som framgått för närvarande föremål för beredning i Regeringskansliet.

När det gäller frågan om kollektivavtal vid upphandling och den närbesläktade frågan om en svensk ratificering av ILO:s konvention 94, uttalar Upphandlingsutredningen i sitt slutbetänkande att det får anses osäkert om en tillämpning av de krav som ställs i ILO-konventionen är förenliga med upphandlingsdirektiven och andra gemenskapsrättsliga regler. Utredningen tar inte ställning till huruvida en svensk ratifikation av konventionen ändå kan vara lämplig. Enligt uttalanden av ansvarigt statsråd är frågan om en svensk ratifikation av ILO:s konvention 94 för närvarande föremål för överväganden i Regeringskansliet. Konventionen har ratificerats av 60 stater, varav 9 är medlemmar i EU. Regeringen kommer att närmare överväga förutsättningarna för en ratifikation när remissinstansernas synpunkter på Upphandlingsutredningens slutbetänkande samlats in, men målet är enligt regeringen att Sverige ska ratificera konventionen. Utskottet välkomnar på frågan om en ratificering av ILO:s konvention 94 är föremål för överväganden i Regeringskansliet, och förutsätter att möjligheten att vid upphandling ställa upp krav för att undvika social dumpning kommer att övervägas av regeringen i den fortsatta beredningen av Upphandlingsutredningens förslag.

I frågan om elektronisk upphandling noterar utskottet att Upphandlingsutredningen i sitt slutbetänkande föreslår att det ska bli möjligt att använda elektroniska auktioner utan begränsning till upphandling över tröskelvärdena. Utredningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Frågor om bl.a. förfrågningsunderlag och tilldelningsbeslut behandlas i Upphandlingsutredningens delbetänkande Nya upphandlingsregler (SOU 2005:22). Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet har senast i betänkande 2004/05:FiU9 behandlat motionsyrkanden om avknoppning. Med hänvisning till att frågorna om stöd till avknoppning av verksamheter fortfarande är under beredning i Regeringskansliet avstyrkte utskottet motionerna. Något förslag har ännu inte lämnats av regeringen i frågan.

Utskottet har senast i betänkande 2004/05:FiU9 behandlat motionsyrkanden om kundvalssystem. Med hänvisning till att frågan är under beredning i Regeringskansliet avstyrkte utskottet de då aktuella motionerna. I Ekonomistyrningsverkets rapport *Effektivare statlig verksamhet med privat medverkan?* noteras att Upphandlingskommittén i sitt slutbetänkande Mera värde för pengarna (SOU 2001:31) föreslog att kundvalssystem skulle utredas i särskild ordning och att regeringen delade denna bedömning, men att något utredningsuppdrag ännu inte lagts ut.

Med hänvisning till att de frågor som tas upp i motionerna är föremål för beredning inom Regeringskansliet avstyrker utskottet motionerna N480 (kd) yrkande 26, Fi229 (mp, –) yrkande 4, Fi238 (s), Fi246 (c) yrkande 3, Fi251 (s), Fi252 (s), Fi255 (s), Fi261 (s), Fi270 (s), Fi271 (fp) yrkandena 4, 6–9, 11 och 12, Fi283 (s), Fi284 (s), Fi286 (s) yrkandena 1–3, Fi288 (mp), Fi290 (m), Fi292 (s), Fi295 (fp) yrkandena 4, 6–9, 11 och 12, Fi298 (s), Fi299 (s), Fi300 (s), Fi305 (s), Sk459 (fp) yrkande 2, T500 (fp) yrkandena 5 och 10, MJ351 (mp, –) yrkandena 2 och 28, MJ354 (c) yrkande 4, MJ530 (kd) yrkande 17, MJ594 (kd) yrkande 32, A245 (v) yrkandena 21–24, A309 (c) yrkande 13 och Bo304 (mp) yrkande 4.

Antidiskrimineringsklausuler

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till det arbete rörande användning av antidiskrimineringsklausuler som bedrivs av Nämnden för offentlig upphandling, samt till att regeringen beslutat om en ny förordning om antidiskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt, avstyrks en motion om användning av antidiskrimineringsklausuler.

Motionen

I *motion 2005/06:A258* av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkande 10 anförs att s.k. antidiskrimineringsklausuler har visat sig vara ett effektivt vapen mot otillbörlig diskriminering, och att sådana klausuler bl.a. bör

göras obligatoriska vid offentlig upphandling. Motionärerna föreslår vidare att avtal ska hävas om det berörda företaget bryter mot antidiskrimineringsklausulen.

Finansutskottets ställningstagande

Nämnden för offentlig upphandling (NOU) har på regeringens uppdrag gjort en utvärdering av användningen av antidiskrimineringsklausuler i upphandlingskontrakt. Enligt rapporten, som redovisades i juni 2004, var det ett fåtal upphandlande enheter som använde antidiskrimineringsklausuler, men de upphandlande enheterna visade dock en vilja till att använda antidiskrimineringsklausuler. Användningen hade ökat något sedan år 2003 och majoriteten av de upphandlande enheter som inte använde sig av antidiskrimineringsklausuler hade för avsikt att börja använda dem. Dessutom har NOU under innevarande riksmöte gett ut en broschyr om möjligheterna att använda antidiskrimineringsklausuler i upphandlingskontrakt. Broschyren innehåller förslag på antidiskrimineringsklausuler.

I april 2006 beslutade regeringen om en ny förordning om antidiskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt. I förordningen slås fast att de 30 största statliga myndigheterna i sina upphandlingskontrakt ska föra in ett antidiskrimineringsvillkor som ska ha till ändamål att motverka diskriminering i den verksamhet som regleras i avtalet. Villkoret ska förenas med något slags sanktion, och regeringen har gett NOU i uppdrag att ta fram allmänna råd om hur sådana villkor lämpligen kan utformas. Uppdraget ska genomföras i samråd med Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning och Handikappombudsmannen.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att antidiskrimineringsklausuler kan vara ett effektivt vapen för att motverka otillbörlig diskriminering. Användningen av sådana klausuler förefaller också ha ökat under de senaste åren. Dessutom har regeringen nyligen förordnat om antidiskrimineringsklausuler i ett stort antal myndigheters upphandlingskontrakt, och uttalat att detta ska förenas med sanktioner om antidiskrimineringsvillkoret inte uppfylls. Utskottet välkomnar att åtgärder i syfte att öka användningen av antidiskrimineringsklausuler, med sanktioner i fall av bristande efterföljelse, har vidtagits. Utskottet kan konstatera att motionärernas önskemål därmed i stor utsträckning är tillgodosedda. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2005/06:A258 (mp, -) yrkande 10.

Små företags möjligheter vid upphandling, lokal upphandling

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till de EG-rättsliga principerna om likabehandling och förbud mot diskriminering, samt till de möjligheter som finns inom ramen för rådande regelverk, avstyrker utskottet motioner om små företags möjligheter vid upphandling och om lokal upphandling.

Jämför reservation 6 (m, fp, kd, c).

Motionerna

I *motion 2005/06:Fi246* av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (c) yrkandena 1 och 2 anförs att många lokala småföretag bör ges möjlighet att leverera varor även till den offentliga sektorn, exempelvis till skolor, sjukhus och myndigheter. Därför bör, enligt motionärerna, LOU ses över så att såväl närproducerade livsmedel som miljö- och kvalitetsaspekter bör vara ett krav vid offentlig upphandling i staten, regioner, landsting och kommuner.

I *motion 2005/06:Fi268* av Eva Arvidsson m.fl. (s) anförs att det är viktigt att försäkra sig om att LOU inte tolkas på ett för småföretag ogynnsamt sätt, och att de små företagen måste få samma möjlighet att delta i upphandlingar som stora företag. Motionärerna anser att ansvariga myndigheter bör kartlägga problemet, och därefter presentera förslag på åtgärder.

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1 och 3 samt i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1 och 3 anför motionärerna att bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling bör förenklas för att underlätta för små företag att delta i upphandling. Motionärerna påpekar att man bör motverka diskriminering av små och medelstora företag, och att regeringen i sina instruktioner till statliga verk bör rekommendera att upphandlingstillfällena sprids ut över året och delas upp i flera delar för att släppa in fler konkurrenter, även mindre företag.

I *motion 2005/06:Fi274* av Britta Rådström och Lars Lilja (s) anförs att det krävs lika villkor, samma skyldigheter och samma kvalitetskrav i olika delar av landet om konkurrens ska vara till nytta för samhället. Motionärerna anför att sänkt kvalitet i vissa delar av landet inte får vara ett konkurrensmedel för anbudsgivare. Vidare anser motionärerna att offentliga upphandlare i stat, kommun och landsting måste bli bättre på att följa upp resultaten av entreprenader och andra upphandlingar från kvalitetssynpunkt, och att lagar och regler för upphandlingar måste utformas utifrån denna förutsättning för att hela landet ska leva på samma villkor.

I *motion 2005/06:N215* av Kenneth Johansson och Margareta Andersson (c) yrkande 4 anförs att lokala upphandlingar ofta är omfattande och berör hela verksamhetsområden, vilket leder till att aktörerna inom den sociala ekonomin har begränsade möjligheter att delta i dessa upphandlingar. Motionärerna anser att kommuner och landsting bör kunna dela upp större upphandlingar i mindre delar, vilket skulle förbättra förutsättningarna för den sociala ekonomins aktörer att delta.

I *motion 2005/06:N478* av Maria Larsson m.fl. (kd) yrkande 14 anför motionärerna att även mindre företag måste kunna vara med och lägga anbud vid offentliga upphandlingar. När större volymer ska upphandlas bör enligt motionärerna dessa, om det är praktiskt möjligt och ekonomiskt försvarbart, delas upp i mindre delar så att fler företag kan lägga bud.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har i betänkande 2004/05:FiU9 behandlat liknande motionsyrkanden. Utskottet hänvisade då till uttalanden vid tidigare behandling av liknande yrkanden i betänkande 2001/02:FiU12. Av dessa uttalanden framgår att det inte är möjligt för en upphandlande enhet att ta lokala hänsyn vid offentlig upphandling, eftersom det strider mot såväl bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling som mot upphandlingsdirektiven och de EG-rättsliga principerna om likabehandling och förbud mot diskriminering. Det finns dock vissa möjligheter att inom regelverkets ram förbättra förutsättningarna för lokala leverantörer att lämna anbud, vilket enligt utskottet kan vara önskvärt inte minst i samband med stora byggentreprenader. Likaså finns möjligheter att dela upp en upphandling i mindre delar för att på så vis underlätta för små företag att delta. Syftet får dock inte vara att kringgå reglerna om beloppsgränser i LOU.

Vad gäller upphandlingar under tröskelvärdena uttalade utskottet i betänkande 2004/05:FiU9 att det fr.o.m. den 1 juli 2001 har införts mer långtgående krav på annonseringar av upphandlingar under tröskelvärdena i syfte att öka små och medelstora företags möjligheter att delta i offentlig upphandling.

Utskottet vidhåller sin tidigare uttryckta uppfattning angående möjligheterna att inom ramen för rådande rättsordning ta lokala hänsyn och dela upp upphandlingar i mindre delar. Med hänvisning till detta avstyrker utskottet motionerna Fi246 (c) yrkandena 1 och 2, Fi268 (s), Fi271 (fp) yrkandena 1 och 3, Fi295 (fp) yrkandena 1 och 3, Fi274 (s), N215 (c) yrkande 4 och N478 (kd) yrkande 14.

Verksamhet i offentlig egenregi och obligatorisk upphandling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner rörande obligatorisk upphandling och verksamhet i offentlig egenregi, med hänvisning till att det bör ankomma på kommunerna att bestämma om i vilken form man vill bedriva sin verksamhet.

Motionerna

I *motion 2005/06:Fi212* av Johan Linander (c) anförs att LOU sätter köpar i hjulet för en kommun som vill bedriva verksamhet i bolagsform. Det är enligt motionären inte rimligt att driftsformen avgör huruvida LOU ska användas, och det bör i stället vara egalt huruvida kommunerna använder sig av förvaltning, bolag, kommunalförbund eller gemensam nämnd. Vidare anförs att LOU behöver en grundlig översyn.

I *motion 2005/06:Fi237* av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (s) yrkande 1 anförs motionärerna att det finns allvarliga brister i den offentliga upphandlingen såsom den genomförs runtom i landet. På vissa håll utgår man enbart från lägsta pris när man genomför upphandlingen, vilket innebär att kvalitet och miljö- och jämställdhetshänsyn hamnar i skymundan. På andra håll i landet har privatisering blivit målet för upphandlingen. Därför har man inte låtit offentliga förvaltningar själva vara med i upphandlingen. Detta innebär enligt motionärerna dels att ledningen därmed förfördelat fungerande offentliga förvaltningar, dels att merkostnader uppstår för skattebetalarna eftersom det privata alternativet många gånger är dyrare än det offentliga. Lagstiftningen måste enligt motionärerna förändras på detta område så att även offentliga förvaltningar får delta i upphandlingen.

I *motion 2005/06:Fi250* av Anders Karlsson (s) yrkandena 1 och 2 anförs att Sveriges kommuner straffas genom att de inte kan omvandla delar av sin verksamhet från förvaltningsform till helägda bolag utan att därmed tvingas till upphandling.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har senast i betänkande 2004/05:FiU9 behandlat liknande motionsyrkanden. Utskottet anförde då att kommunerna självklart ska kunna driva verksamhet i egen regi om de så önskar, och att det bör ankomma på kommunerna att bestämma om i vilken form man vill bedriva verksamheten. Med detta avstyrkte utskottet motionerna.

Utskottet vill också hänvisa till att begreppet ”upphandlande enhet” definieras i 1 kap. 6 § LOU. Det framgår av bestämmelsen att upphandlande enheter kan vara såväl bolag, föreningar, samfälligheter som stiftelser, förutsatt att de uppfyller de kriterier som lagen anger. Den juridiska form i

vilken en verksamhet bedrivs är sålunda inte avgörande för bedömningen av om en viss enhet – ett bolag, en förening eller annan juridisk person – är en upphandlande enhet. Med detta avstyrker utskottet motionerna Fi212 (c), Fi237 (s) yrkande 1 och Fi250 (s) yrkandena 1 och 2.

Utmaningsrätt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om införande av utmaningsrätt, med hänvisning till att det bör ankomma på kommunerna att bestämma om i vilken form man vill bedriva sin verksamhet samt till att den befintliga lagen om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling medger ingripanden i fall av otillbörlig konkurrens.

Jämför reservation 7 (m, kd, c).

Motionerna

I *motion 2005/06:Fi203* av Hans Backman (fp) anför att en grundläggande princip för ett sunt lokalt företagsklimat är att kommunen inte konkurrerar med det lokala näringslivet och att i princip alla former av tjänster som inte utgör ren myndighetsutövning kan läggas ut på entreprenad. Därför bör enligt motionären en utmaningsrätt införas, som ger enskilda entreprenörer eller anställda rätt att tvinga fram en upphandling av delar av kommunens och landstingets verksamhet. Motionären föreslår att Gävleborgs län görs till försökslän för en sådan utmaningsrätt.

I *motion 2005/06:Fi215* av Tina Acketoft (fp) anför motionären att grundstenen för en fungerande marknadsekonomi är ett flertal aktörer och en rättvis konkurrens, och att det bör vara en prioriterad fråga att lägga ut kommunal verksamhet på entreprenad. Enligt motionären behövs en utmaningsrätt som öppnar kommunerna för mångfald och alternativa driftsformer. Grundinställningen bör då vara att hela eller delar av verksamheten ska kunna utmanas, och att den som utmanar måste kunna visa att man har kapacitet att utföra uppdraget och att anbudet är rimligt.

I *motion 2005/06:So702* av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 22 anför motionärerna att upphandlingar bör delas upp för att göra det möjligt för små entreprenörer att delta i konkurrensutsättning av offentlig verksamhet. Förbättrade möjligheter att ställa miljökrav i upphandlingen stärker också lokala entreprenörers möjligheter att konkurrera. Motionärerna anför vidare att de vill införa utmaningsrätt för anställda i offentlig sektor som vill ta över driften av den egna enheten. Om en sådan utmaning är mer effektiv än den nuvarande driften, bör den som regel beviljas.

I motion 2005/06:N304 av Anna Grönlund Krantz (fp) yrkande 2 anfördes att alltför få av de norrländska kommunerna och landstingen har konkurrerats ut sin verksamhet, vilket inneburit att en enorm tillväxtpotential har gått till spillo. Genom upphandling och entreprenader skulle enligt motionärerna konkurrensen öka till gagn för konsumenterna och antalet företag öka. Motionärerna vill därför införa en utmaningsrätt som ger enskilda entreprenörer eller anställda rätt att tvinga fram en upphandling av delar av kommunens eller landstingets verksamhet. Den entreprenör som utmanar måste kunna visa att denne har kapacitet att lägga ett rimligt anbud på den utmanade verksamheten. Om upphandlingen leder till att det lämnas in externa anbud som är mer konkurrenskraftiga än den egna verksamheten, ska kommunen eller landstinget vara skyldigt att anta budet som vid vanlig upphandling.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har senast i betänkande 2004/05:FiU9 behandlat liknande motionsyrkanden. Utskottet anförde då att det bör ankomma på kommunerna att bestämma om man vill bedriva verksamhet i egen regi. Med detta avstyrkte utskottet motionerna. I sammanhanget kan också nämnas lagen (1994:615) om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling. Lagen har till syfte att främja en effektiv konkurrens när stat, kommuner och landsting anordnar anbudstävlingar och är avsedd att täcka ett behov som inte kan fyllas genom LOU eller konkurrenslagen. Lagen omfattar ett system med rättsregler som bl.a. ger utrymme för att i lämplig form gripa in mot vissa konkurrensnedvidande beteenden. Utskottet anser att nuvarande lagstiftning medger ingripanden i fall av otillbörlig konkurrens, och att det inte är motiverat att införa en utmaningsrätt av den typ som motionärerna efterlyser. Med det sagda avstyrker utskottet motionerna Fi203 (fp), Fi215 (fp), So702 (c) yrkande 22 och N304 (fp) yrkande 2.

Utbildning i upphandlingsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till att det faller på varje upphandlande enhets ansvar att se till att den personal som sysslar med upphandlingsfrågor har den nödvändiga kompetensen, och att några åtgärder från utskottets sida därför inte är påkallade inom detta område, avstyrker utskottet motioner om utbildning i upphandlingsfrågor.

Jämför reservationerna 8 (fp) och 9 (kd).

Motionerna

I *motion 2005/06:Fi229* av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 5 anförs att de som i dag jobbar med upphandling ofta är osäkra på vad som gäller och hur lagen kan användas för att stödja sociala ändamål. Motionärerna anser att det måste skapas stödfunktioner, genom Nämnden för offentlig upphandling, som kan utbilda och stödja de offentliga upphandlarna och öka kunskapen om hur sociala hänsyn kan tas vid upphandlingarna.

I *motion 2005/06:Fi237* av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (s) yrkande 2 anför motionärerna att upphandlarnas kompetens måste förbättras och att alla som genomför en offentlig upphandling måste vara införstådda med de regler som gäller, och inte bara ta hänsyn till pris utan även till kvaliteten, miljön och jämställdheten.

I *motion 2005/06:Fi265* av Eva Arvidsson m.fl. (s) anför motionärerna att det finns ett behov av kvalitetssäkring inom offentligt finansierade verksamheter. Metoder som t.ex. social redovisning och socioekonomiska bokslut syftar till att visa verksamhetens sociala mervärden och de samhällsekonomiska vinsterna. Motionärerna anför att det, för att stärka utvecklingen av metoder för kvalitetssäkring, krävs att kommuner och andra upphandlande enheter i ökad utsträckning efterfrågar kvalitetssäkring och utvärdering och bidrar till utvecklingen av metoderna och deras tillämpning.

I *motion 2005/06:MJ530* av Sven-Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 18 anförs att det är viktigt att politiker och tjänstemän på lokal nivå har kunskap om de regler som finns, för att upphandlingsverktygen i kommunerna ska fungera. Enligt motionärerna bör staten därför ta på sig ett ansvar att nå ut med information till kommunerna i landet, t.ex. genom Miljöstyrningsrådet. Motionärerna anser att det bl.a. är viktigt att Miljöstyrningsrådets webbaserade EKV-verktyg för offentlig upphandling är uppdaterat, relevant och tydligt.

I *motion 2005/06:Bo298* av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 9 anförs att de kommunala bostadsbolagen specifikt har angetts sakna erforderlig upphandlingskompetens, samtidigt som en annan uppfattning kring upphandlingsproblematiken anges vara att LOU inte fungerar optimalt. Motionärerna vill belysa frågan om lagstiftningens (LOU) eventuella negativa inverkan på upphandlingssystemet och ser det som angeläget att de hinder som lagstiftningen åsamkar bör ändras.

Finansutskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det av stor vikt, för att den offentliga upphandlingen ska fungera väl, att upphandlande enheter besitter den nödvändiga upphandlingskompetensen. Det faller enligt utskottets mening på varje upphandlande enhets ansvar att se till att den personal som sysslar med upphandlingsfrågor har den nödvändiga kompetensen. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att det finns ett stort utbud av kurser och utbild-

ning för upphandlare och beställare. Verket för förvaltningsutveckling (Verva) och Sveriges Kommuner och Landsting anordnar båda kurser och seminarier på området, och dessutom anordnas utbildningar i privat regi. Utskottet anser inte att några åtgärder från utskottets sida är påkallade inom detta område, och avstyrker därmed motionerna Fi229 (mp, –) yrkande 5, Fi237 (s) yrkande 2, Fi265 (s), MJ530 (kd) yrkande 18 och Bo298 (fp) yrkande 9.

Statlig inköpssamordning

Utskottets förslag i korthet

De åtgärder som vidtagits av regeringen gällande den statliga inköpssamordningen innebär enligt utskottets mening att de krav på en översyn av denna som framställs i motionerna i huvudsak har tillgodosetts. Motioner om en översyn av den statliga inköpssamordningen avstyrks därför.

Jämför reservation 10 (m, fp, c).

Riksrevisionens styrelses redogörelse

I Riksrevisionens redogörelse 2005/06:RRS9 påtalar Riksrevisionen brister i den statliga inköpssamordningen. I redogörelsen anförts att det saknas grundläggande information om hur ramavtal används i staten. Det går heller inte att få svar på vilka besparingar den samordnade inköpsverksamheten leder till för staten. Därmed saknas förutsättningar för att avgöra om statens möjligheter till besparingar nyttjas fullt ut. Av granskningen framgår också att uppföljningen från Statskontoret, som ansvarar för att samordna och följa upp inköpsverksamheten, har stora brister och att redovisningen till regeringen inte är rättvisande. Det gäller uppgifter om vilka belopp ramavtalen omsätter, i vilken grad avtalen används av myndigheterna och vilka besparingar staten gör. Granskningen visar dessutom att myndigheterna ibland sluter ramavtal på områden som varken är analyserade utifrån statens behov eller utifrån de besparingsmöjligheter som finns. Det är heller inte säkert att Statskontoret och de ramavtalsansvariga myndigheterna samordnar inköp för varor och tjänster där det finns störst besparingspotential för staten. Riksrevisionen menar att nuvarande ordning innebär att vad som helst kan upphandlas inom ramen för den statliga inköpssamordningen, inte bara varor och tjänster som kan betraktas som väsentliga för staten.

Sammanfattningsvis anför Riksrevisionen att granskningen väcker flera frågor av grundläggande karaktär, och rekommenderar regeringen att se över systemet för statlig inköpssamordning i sin helhet.

Motionerna

I *motion 2005/06:Fi4* av Roger Tiefensee m.fl. (c) yrkandena 1 och 2 anför motionärerna att Riksrevisionen framställt kritik mot att flera stora svagheter i systemet för inköpssamordning kvarstår. Motionärerna delar Riksrevisionens uppfattning och anser att en väl fungerande statlig inköpssamordning bör vara en viktig del i arbetet med att effektivisera statlig byråkrati och begränsa OH-kostnaderna. Enligt motionärerna bör därför den statliga inköpssamordningen ses över i syfte att skapa en effektiv organisation. Dessutom anser motionärerna att staten i egenskap av viktig kund och stor aktör på marknaden kan påverka både tillverkare och leverantörer att anpassa varor och tjänster till miljökrav och kvalitetskrav. Därför förordar motionärerna att staten, genom att ställa miljökrav vid olika upphandlingar, kan bidra till utvecklingen av miljömässigt hållbara varor och tjänster och att en översyn av statens inköpssamordning därför bör kompletteras med krav om att ramavtalen ska beakta övergripande mål om en miljömässigt hållbar utveckling.

I *motion 2005/06:Fi5* av Mikael Odenberg m.fl. (m) anför motionärerna att Riksrevisionens granskning av den statliga inköpssamordningen visar på betydande brister i samordningen av de statliga inköpen och att det är oklart om verksamheten når sina syften. Motionärerna anser därför att regeringen i enlighet med Riksrevisionens rekommendation bör se över systemet för statlig inköpssamordning och återkomma till riksdagen med en redogörelse för vidtagna åtgärder.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Upphandlingsutredningen i sitt slutbetänkande föreslår att en möjlighet att använda inköpscentraler ska föras in i den svenska lagstiftningen. Inköpscentraler utgör en form av samordnad upphandling, och innebär att en myndighet som är inköpscentral kan agera ombud för en annan myndighet och ombesörja upphandling för den andra myndighetens räkning.

Dessutom vill utskottet peka på att den statliga inköpssamordningen överfördes från Statskontoret till Ekonomistyrningsverket (ESV) den 1 januari 2006 och att ESV har fått i uppdrag av regeringen att åstadkomma besparingar för staten genom samordning av statlig inköpsverksamhet. Av ESV:s regleringsbrev för 2006 framgår att myndigheten ska redovisa de prestationer som gjorts för att uppnå målet. Dessutom ska ESV redovisa omfattning och utnyttjande av statliga ramavtal och eventuella brister på området, liksom förslag till åtgärder. ESV ska också redovisa de uppskattade besparingarna för staten och hur de har beräknats.

Avseende upphandling och användning av produkter och tjänster inom IT har Verket för förvaltningsutveckling (Verva), som startade sin verksamhet den 1 januari 2006, som uppdrag bl.a. att agera samordnare för den offentliga sektorn inom detta område.

Sammantaget anser utskottet att de åtgärder som vidtagits innebär att de krav på en översyn av den statliga inköpssamordningen som framställts i motionerna i huvudsak har tillgodosetts. Med hänvisning till det ovan anförda avstyrks därför motionerna Fi4 (c) yrkandena 1 och 2 samt Fi5 (m).

LOU:s tillämpning på hälso- och sjukvårdsverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Upphandlingsutredningens förslag bereds för närvarande av regeringen. Motioner om offentlig upphandling inom hälso- och sjukvård m.m. avstyrks med hänvisning till detta.

Jämför reservation 11 (m, kd, c).

Motionerna

I *motion 2004/05:Fi23* av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 9 och *motion 2005/06:Fi16* av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 7 anføres att bl.a. rimligheten vid mindre upphandlingar, där utarbetandet av förfrågningsunderlag ofta kostar mer än själva arbetet, bör ses över. Detsamma gäller möjligheterna att skapa en rimlig ram för direktupphandling, följd av en rimlig ram för en enklare upphandlingsform i utrymmet under traditionell EU-upphandling. Motionärerna förordar också en översyn av upphandlingsformer inom vården, där relationen mellan läkare och patient bör tydliggöras i relationen mellan de affärsupphandlande parterna, liksom en översyn av lagstiftning, regelverk och institutioner så att konkurrensneutralitet skapas mellan vårdens olika aktörer. Enligt motionärerna bör LOU ses över så att tjänstehandel inom vården kan underlättas, och LOU:s konkurrensbegrepp bör förutom pris även avse kvalitet och resultat. Motionärerna anser att dagens system, där man enbart konkurrerar med pris, i regel innebär att det billigaste anbudet väljs, och medborgarna får därmed inte information om kvalitet och resultat och förlorar möjligheten att själva välja. Praxis måste enligt motionärerna utvecklas för mätning av kvalitet och resultat om LOU ska kunna användas för upphandling av vård- och omsorgstjänster, och det är därför viktigt att utarbeta sociala kriterier och göra dem obligatoriska vid all upphandling.

I *motion 2005/06:Fi297* av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (s) anføres att frågan huruvida LOU ska gälla hälsovård, sjukvård, omsorg och skoltjänster bör ses över. Motionärerna anser att dessa områden bör undantas från LOU så att kommuner och landsting själva får formulera villkoren.

I *motion 2005/06:Fi318* av Else-Marie Lindgren m.fl. (kd) yrkandena 3 och 4 anför motionärerna att det är helt felaktigt att vid upphandling sortera bort verksamheter som drivs med någon form av vinstsyfte, och att upphandling av varor och tjänster bör ta hänsyn till mindre företags möjlighet att lägga anbud. Motionärerna anför att LOU är dåligt anpassad för

upphandling av hälso- och sjukvårdstjänster, bl.a. genom att direktupphandling endast kan ske i utomordentligt begränsad omfattning, vilket kan försvåra för kommun och landsting/region att inledningsvis stödja avknoppade verksamheter. Även kommunal verksamhet som inte är myndighetsutövning eller strategiska ledningsfunktioner bör enligt motionärerna konkurransutsättas genom upphandling i många fall. Kommuner och landsting bör enligt motionärerna anpassa sin verksamhet så att den enskilde medborgaren i så hög grad som möjligt ska kunna påverka sin situation och välja det alternativ av gemensamt finansierad service som passar honom eller henne bäst. Motionärerna anser att i fråga om individuella servicetjänster är modeller med eget val det verktyg som bäst klarar av att skapa valfrihet, mångfald och hög kvalitet. Kommuninvånarna bör enligt motionärerna ges möjlighet att fritt välja utförare av individuella servicetjänster genom olika typer av modeller för eget val inom t.ex. barnomsorg, skola och hemtjänst. Dessutom anser motionärerna att kvalitetsaspekterna vid förfrågningsunderlagens utformning när verksamheter ska upphandlas måste värnas, och ackrediteringssystem för olika typer av entreprenadföretag (vård- och omsorgsgivare m.m.) bör kunna användas som ett alternativ till detaljreglerade förfrågningsunderlag vid upphandlingar och auktorisering av företag som vill ingå i ett system för eget val.

I *motion 2005/06:Sk526* av Kenneth Johansson m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 2 anförs att LOU kan missgynna bl.a. små vårdaktörer. Motionärerna nämner behovet av längre avtalstider och en praxis för mätning av kvalitet och resultat, som tar hänsyn till de ideella organisationernas särart. Dessutom anser motionärerna att det är viktigt att utveckla sociala kriterier som är obligatoriska vid all upphandling, liknande dagens system för miljöcertifiering. Enligt motionärerna bör LOU ses över så att frivilligorganisationer och vårdföretag utan vinstsyfte kan konkurrera på lika villkor.

I *motion 2005/06:So424* av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 11 anförs motionärerna att LOU behöver anpassas till hälso- och sjukvårdsverksamhet. Enligt motionärerna gäller detta t.ex. lagens rekommendationer om relativt korta avtalstider och möjligheten för landsting att driva verksamhet i egen regi utan att omfattas av LOU.

I *motion 2005/06:So696* av Pär Axel Sahlberg m.fl. (s) yrkande 2 anförs att utvecklingen när det gäller upphandling på hälso- och sjukvårdsområdet nu innebär att mångfalden likriktas, vilket innebär särskilda problem för vårdgivare, som vill forma verksamheten från egna idémässiga utgångspunkter. Enligt motionärerna har dessutom de mindre vårdgivarna, jämfört med de större företagen, svårt att hantera mycket omfattande anbudsunderlag och möter också krav på bankgarantier som ligger utanför deras möjligheter. Motionärerna anser att en rimlig utgångspunkt och strategi om man vill främja ny privat verksamhet utan vinstsyfte inom den svenska vården är att i första hand pröva möjligheter inom de delar av vården som

har större inslag av omsorg, omvårdnad och rehabilitering. Motionärerna anser därför att upphandlingsreglerna för organisationer utan vinstsyfte bör ses över.

I *motion 2005/06:So702* av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 23 anförs att ett ökat inslag av privata och alternativa vårdgivare hämmas av LOU, bl.a. genom kravet på återkommande upphandlingar. Dagens system för upphandling enligt LOU är enligt motionärerna alltför fokuserat på priset. Parametrar som kvalitet, kompetens, kontinuitet, flexibilitet, patient- och lokalkännedom bör enligt motionärerna vägas in vid upphandlingen i större utsträckning, samtidigt som förutsättningarna för avknoppning till nya företagsbildningar förbättras. För att stimulera anställda inom den offentliga hälso- och sjukvården att ta över verksamheter och driva dessa i egen regi anser motionärerna att direktupphandlingen bör underlättas eller att de anställda på annat sätt kan få ett första kontrakt. Enligt motionärerna bör därför reglerna för upphandling av vård- och omsorgstjänster omarbetas och föras in under hälso- och sjukvårdslagen. Dessutom anser motionärerna att den svenska upphandlingslagstiftningen i vissa avseenden är mer långtgående än vad EU:s direktiv kräver, och anför att regeringen måste väcka frågan i EU-sammanhang så att direktivet kan justeras, om det står i vägen för en tillräcklig anpassning.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har senast i betänkande 2004/05:FiU9 behandlat motioner om undantagande av hälso- och sjukvård, skol- och omsorgsverksamhet från LOU, liksom motioner om anpassning av LOU till hälso- och sjukvårdsverksamhet. Med hänvisning till att utskottet tidigare prövat liknande förslag, avstyrkte utskottet de då ställda motionerna. Frågor om offentlig upphandling inom hälso- och sjukvård togs även upp i samband med riksdagens behandling av proposition 2004/05:145 Driftsformer för offentligt finansierade sjukhus. Socialutskottet uttalade i detta sammanhang att frågor om offentlig upphandling, bl.a. en översyn av bestämmelserna i 6 kap. LOU som reglerar bl.a. upphandling av hälso- och sjukvård samt socialtjänst, var föremål för utredningsarbete inom Upphandlingsutredningen. Med hänsyn till det pågående utredningsarbetet avstyrkte socialutskottet ett antal motioner rörande offentlig upphandling inom hälso- och sjukvården (2004/05:SoU18).

Med hänvisning till att Upphandlingsutredningens förslag som ovan nämnts är föremål för beredning inom Regeringskansliet, avstyrker utskottet motionerna 2004/05:Fi23 (c) yrkande 9, Fi16 (c) yrkande 7, Fi297 (s), Fi318 (kd) yrkandena 3 och 4, Sk526 (c, m, fp, kd) yrkande 2, So424 (m) yrkande 11, So696 (s) yrkande 2 och So702 (c) yrkande 23.

Yttrande- och meddelarfrihet i kommunala entreprenader

Utskottets förslag i korthet

Frågan om meddelarfrihet bl.a. för anställda i kommunala bolag och anställda i offentligt finansierad verksamhet i privat regi bereds för närvarande av regeringen. Utskottet avstyrker, med hänvisning till den pågående beredningen, en motion i denna fråga.

Motionerna

I *motion 2005/06:K318* av Gunnar Nordmark (fp) yrkande 2 anför motionären att lagen om offentlig upphandling är otydlig vad gäller om en kommun i samband med anbudsförfarande kan kräva att samma yttrandefrihet och meddelarfrihet som för kommunalt anställda även ska gälla för av företaget anställda inom den del av verksamheten som drivs på uppdrag av kommunen. Motionären anser att LOU bör ändras för att säkerställa att anställda, som arbetar i företag som utför kommunal verksamhet på entreprenad i den del av verksamheten som utgör själva entreprenadverksamheten, omfattas av den yttrande- och meddelarfrihet som gäller inom kommunal förvaltningsverksamhet.

Finansutskottets ställningstagande

Lagstiftningen om bl.a. meddelarfrihet har varit föremål för överväganden inom Offentlighets- och sekretesskommittén (dir. 1998:32, 2003:24 och 2003:163). Kommitténs förslag bereds inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Utvecklingen på bl.a. yttrandefrihetsområdet utreds för närvarande av Tryck- och yttrandefrihetsberedningen (dir. 2003:58). I februari 2006 lämnade konstitutionsutskottet betänkandet Tryck- och yttrandefrihetsfrågor m.m. (2005/06:KU14), där motioner om meddelarfrihet bl.a. för anställda i kommunala bolag och anställda i offentligt finansierad verksamhet i privat regi behandlades. Konstitutionsutskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till att dessa frågor var föremål för beredning inom Regeringskansliet. Eftersom frågorna fortfarande är föremål för överväganden finns det enligt finansutskottets mening inga skäl att avvika från konstitutionsutskottets uppfattning i denna del. Med hänvisning till vad som ovan anförts avstyrks motion K318 (fp) yrkande 2.

NOU:s framtida utformning och sammanslagning med Konkurrensverket

Utskottets förslag i korthet

Frågan om NOU:s framtida utformning är fortfarande föremål för överväganden inom Regeringskansliet. Med hänvisning till pågående beredning avstyrker utskottet motioner om en eventuell sammanslagning mellan NOU och Konkurrensverket.

Motionerna

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 5 och i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 5 anförs att Nämnden för offentlig upphandling (NOU) gör ett gediget arbete, men lider av resursbrist. Motionärerna anser att NOU:s framtida utformning bör utredas, och i denna utredning bör bl.a. beaktas en sammanslagning mellan NOU och Konkurrensverket för att skapa en myndighet med tillräckliga resurser för att tillse efterlevnaden av LOU.

Finansutskottets ställningstagande

Vad gäller frågan om NOU:s utformning och uppdrag noterar utskottet att Upphandlingskommittén i sitt delbetänkande Effektivare offentlig upphandling – för fortsatt välfärd, trygghet och tillväxt (SOU 1999:139) föreslog att NOU slås ihop med Konkurrensverket. Regeringen anförde i prop. 1999/2000:128 att frågan behövde beredas ytterligare, och utskottet anslöt sig till denna ståndpunkt (bet. 2000/01:FiU8). Riksdagen beslöt i enlighet med regeringens förslag. I prop. 2001/02:142 återkom regeringen till frågan och uppgav att den var föremål för fortsatt beredning. Utskottet anförde att det i samband med dessa överväganden borde göras en förnyad prövning av NOU:s ställning med inriktning bl.a. på att ta vara på de fördelar som kan finnas med en kontroll- och tillsynsfunktion via en förvaltningsmyndighet och utvecklingsfunktioner i eventuellt andra former (bet. 2001/02:FiU12). Enligt uppgift från Finansdepartementet är frågan om NOU:s framtida utformning fortfarande föremål för överväganden inom Regeringskansliet. Med hänvisning till att beredning således fortfarande pågår inom Regeringskansliet avstyrker utskottet motionerna Fi271 (fp) yrkande 5 och Fi295 (fp) yrkande 5.

Anbud på andra språk

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till att den gällande lagstiftningen medger inhämtande av anbud på andra språk än svenska avstyrker utskottet motioner om inhämtande av anbud på andra språk.

Motionerna

I *motion 2005/06:Fi271* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 10 och i *motion 2005/06:Fi295* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 10 anför motionärerna att upphandlande enheter bör tydliggöra att de är intresserade av andra leverantörer än svenska, för att uppnå ökad konkurrens och att fler anbud inkommer. Upphandlande enheter bör enligt motionärerna uppmanas att acceptera anbud på andra språk än svenska så att engelska, men även de nordiska språken, generellt accepteras i anbuden. Enligt motionärerna bör det även övervägas hur man kan stödja och uppmuntra anbud på språk från i första hand övriga Östersjöländer.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet vill beträffande inhämtande av anbud på andra språk än svenska erinra om att redan dagens lagstiftning ger en upphandlande enhet möjlighet att ta emot anbud även på andra språk än svenska (se t.ex. 1 kap. 16 a § LOU). Något initiativ från utskottets sida framstår därför inte som befogat i denna del. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna Fi271 (fp) yrkande 10 och Fi295 (fp) yrkande 10.

Upphandling av konst

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser att en mindre upphandling av bl.a. konst inte bör bli strängare reglerad i vissa avseenden än en upphandling över tröskelvärdena och avstyrker därför en motion om ändrade regler för mindre upphandlingar av konst.

Motionen

I *motion 2005/06:Kr382* av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkande 31 uttalas att LOU styr upphandling av bl.a. konst. I detta sammanhang anför motionärerna att regeln om direktupphandling i 6 kap. 2 b § LOU, som är en undantagsregel, är alltför vid och medger att man i vissa upphandlingar

kan hänvisa till att särskilda konstnärliga skäl föreligger som motiverar att man vänder sig till de leverantörer man vill. Motionärerna anser att detta bör ändras.

Finansutskottets ställningstagande

Vad gäller frågan om upphandling av konst vill utskottet anföra följande. Regeln i 6 kap. 2 b § LOU om upphandling av bl.a. konst avser upphandling under tröskelvärdena och anger att en upphandlande enhet får begära anbud genom att skicka en skrivelse till endast en leverantör bl.a. om det som ska upphandlas av konstnärliga skäl endast kan levereras av en viss leverantör (6 kap. 2 b § 3). Bestämmelsen motsvaras av liknande undantagsbestämmelser i 2 kap. 11 §, 3 kap. 15 §, 4 kap. 16 § och 5 kap. 17 § avseende upphandling över tröskelvärdena. Bestämmelsen i 6 kap. 2 b § tillkom för att en mindre upphandling inte skulle bli strängare reglerad i detta avseende än vad som gäller för upphandling över tröskelvärdena. Det saknas enligt utskottets mening anledning att ändra bestämmelsen i 6 kap. 2 b § LOU, som innebär att mindre upphandlingar inte regleras strängare än upphandlingar över tröskelvärdena i detta avseende. Utskottet avstyrker därför motion Kr382 (mp, -) yrkande 31.

Reservationer

1. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (fp, kd)

av Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om affärsmässighet vid upphandling, marknadsskadeavgift, talerätt, elektronisk upphandling och miljöhänsyn m.m. vid upphandling. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 4, 9, 11 och 12,

2005/06:Fi290 av Tobias Billström (m),

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 4, 9, 11 och 12,

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 5 och 10,

2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 17,

2005/06:MJ594 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 32,

2005/06:N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 26 och

2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 13 och

avslår motionerna

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 4,

2005/06:Fi238 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s),

2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c) yrkande 3,

2005/06:Fi251 av Matilda Ernkrans m.fl. (s),

2005/06:Fi252 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s),

2005/06:Fi255 av Eva Arvidsson och Inger Nordlander (båda s),

2005/06:Fi261 av Lennart Axelsson m.fl. (s),

2005/06:Fi270 av Raimo Pärssinen (s),

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2 och 6–8,

2005/06:Fi283 av Christer Skoog m.fl. (s),

2005/06:Fi284 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Rolf Lindén (båda s),

2005/06:Fi286 av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkandena 1–3,

2005/06:Fi288 av Ingegerd Saarinen och Yvonne Ruwaida (båda mp),

2005/06:Fi292 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2 och 6–8,

2005/06:Fi298 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s),

2005/06:Fi299 av Cinnika Beiming och Christina Axelsson (båda s),

2005/06:Fi300 av Kristina Zakrisson m.fl. (s),

2005/06:Fi305 av Eva Arvidsson m.fl. (s),

2005/06:Sk459 av Sverker Thorén (fp) yrkande 2,
2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkandena 2 och 28,
2005/06:MJ354 av Annika Qarlssoon och Birgitta Carlsson (båda c)
yrkande 4,
2005/06:A245 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 21–24 och
2005/06:Bo304 av Barbro Feltzing (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige, för att effektivt och trovärdigt kunna använda den öppna marknadsekonomin som ett medel för effektivare resursutnyttjande, måste förbättra den egna lagstiftningen och efterlevnaden av styrande principer för marknadsekonomin och lagstiftningen. Principerna för den offentliga upphandlingen bör därför införas i den svenska lagstiftningen. Lagen om offentlig upphandling (LOU) bör således ändras i syfte att förverkliga principerna om affärsmässighet, konkurrens och icke-diskriminering.

Vi har som utgångspunkt att upphandling ska ske affärsmässigt och på lika villkor för alla leverantörer, oavsett om de är stora eller små, svenska eller utländska, privata eller offentliga. För att säkerställa detta är det viktigt att tillsynen över den offentliga upphandlingen fungerar väl, och vi anser därför att denna behöver stärkas. Ett verktyg för att uppnå en stärkt tillsyn och en mer välfungerande upphandling är tydliga sanktioner mot de upphandlande enheter som bryter mot upphandlingsreglerna. Vi anser därför att en sanktionsmöjlighet i form av en marknadsskadeavgift bör införas i LOU. En sådan möjlighet att införa sanktioner mot upphandlande enheter som bryter mot regelverket är enligt vår mening ett nödvändigt instrument för att komma till rätta med den otillåtna direktupphandlingen och andra konkurrensskadliga brott mot reglerna för offentlig upphandling.

Vi anser dessutom att de nuvarande reglerna för överprövning av upphandlingar missgynnar främst småföretag och menar att detta bör rättas till. För att skapa en bättre balans mellan parterna i en upphandling bör därför möjligheterna till överprövning och översyn ökas på ett sådant sätt att inte endast den enskilde budgivaren kan föra talan. Näringslivs- och branschorganisationer och andra intresseorganisationer bör därför ges befogenhet att vid misstanke om otillåtna eller annars felaktiga upphandlingar föra talan inför domstol.

Vi sätter ett stort värde på att en stor del av det regelverk som styr förhållandena mellan arbetsgivare och arbetstagare är följden av avtal som sluts av fria och självständiga parter. Detta skapar ordning och reda på arbetsmarknaden och ger tydliga spelregler för arbetsmarknadens parter. Därför ser vi ett behov av att tydligt markera mot de antydningar som nu kommer från regeringen om att genom LOU tvinga fram kollektivavtal eller avstå från att delta i offentliga upphandlingar. Enligt uppskattningar från Företagarna har ungefär hälften av företagen i Sverige inte tecknat kollektivavtal. De flesta av dessa är små och medelstora företag som skulle drabbas av de konkurrensbegränsande regler som regeringen nu ver-

kar förespråka. Vi anser att regeringens förslag skulle skada, inte gynna, konkurrensen och avsevärt försvåra för småföretagandet i Sverige. Dessutom är syftet med regeringens eventuella förslag uttalat att hindra utländska företag utan svenska kollektivavtal att få delta i anbudsgivningen, vilket enligt vår mening strider mot grundläggande tankar inom EU. Samtidigt leder det till sämre konkurrens, sämre utbud av varor och tjänster och ytterst ett dåligt förvaltande av medborgarnas skattekonor.

De nya upphandlingsdirektiven öppnar för möjligheten att använda sig av elektroniska auktioner, som kan bidra till ökad konkurrens och transparens. Vi anser därför att LOU bör ändras så att det är möjligt att använda elektroniska auktioner. Vi anser att det bör tas fram en nationell standard för att underlätta användningen av elektronisk offentlig upphandling, och för att se till att alla upphandlande enheter kan ta emot elektroniska s.k. e-anbud. Dynamiska upphandlingssystem ger möjligheter för IT-baserade stödssystem, men det bör framhållas att tekniken inte får diskriminera vissa leverantörer, t.ex. småföretag.

Vi anser att det bör tas fram en nationell standard för att underlätta användningen av elektronisk offentlig upphandling. Visst arbete på detta område har utförts av Sveriges Kommuner och Landsting, men arbetet har ännu inte lett fram till formandet av en nationell standard. En sådan nationell standard skulle möjligen kräva en anpassning av LOU, vilket kan få till följd att frågor om tolkningen av EG:s upphandlingsdirektiv måste lösas.

Vi anser också att samhället bör ge långsiktigt stöd till utvecklande av ekonomiska föreningar och kooperativa samarbeten, som ofta utgör en viktig del i den lokala företagsutvecklingen. Regelverket för offentlig upphandling bör inte i onödan försvåra för dem som driver sådan verksamhet. Förbättrade möjligheter att ställa miljökrav i upphandlingen stärker också lokala entreprenörers möjligheter att konkurrera. Socialt företagande, där ett företag producerar varor och tjänster för marknaden samtidigt som det får samhällsstöd för att anställa personer med exempelvis missbruksproblem eller kriminell bakgrund, är också en företagsform som behöver stöd för att kunna utvecklas vidare. Även i detta fall är det viktigt att LOU inte i onödan sätter upp hinder för att driva verksamheten eller för dess möjligheter att konkurrera.

Vi anser vidare att kommuner, landsting och statliga myndigheter bör använda miljövänliga fordon i största möjliga utsträckning och att miljökrav bör vara en viktig del i offentlig upphandling. Det måste i den kommunala upphandlingen finnas möjligheter att aktivt kunna välja ekologiska alternativ för att på det sättet säkerställa tillgången till säkra livsmedel. Detta får dock inte leda till att anbudsgivare från andra medlemsstater missgynnas.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad ovan anförts om effektiva rättsmedel avseende bl.a. affärsmässighet, otillåtna direktupphandlingar inom stat, landsting och kommun, talerätt, kollektivavtal, elektronisk upphandling samt sociala och miljömässiga hänsyn

vid upphandling. Detta innebär att riksdagen delvis bör bifalla motionerna Fi271 (fp) yrkandena 4, 9, 11 och 12, Fi290 (m), Fi295 (fp) yrkandena 4, 9, 11 och 12, T500 (fp) yrkandena 5 och 10, MJ530 (kd) yrkande 17, MJ594 (kd) yrkande 32, N480 (kd) yrkande 26 och A309 (c) yrkande 13 och avslå övriga här aktuella motioner.

2. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (m)

av Mikael Odenberg (m), Gunnar Axén (m) och Tomas Högström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att införa en marknadsskadeavgift. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:Fi290 av Tobias Billström (m) och avslår motionerna

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 4,

2005/06:Fi238 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s),

2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c) yrkande 3,

2005/06:Fi251 av Matilda Ernkrans m.fl. (s),

2005/06:Fi252 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s),

2005/06:Fi255 av Eva Arvidsson och Inger Nordlander (båda s),

2005/06:Fi261 av Lennart Axelsson m.fl. (s),

2005/06:Fi270 av Raimo Pärssinen (s),

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 4, 6–9, 11 och 12,

2005/06:Fi283 av Christer Skoog m.fl. (s),

2005/06:Fi284 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Rolf Lindén (båda s),

2005/06:Fi286 av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkandena 1–3,

2005/06:Fi288 av Ingegerd Saarinen och Yvonne Ruwaida (båda mp),

2005/06:Fi292 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 4, 6–9, 11 och 12,

2005/06:Fi298 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s),

2005/06:Fi299 av Cinnika Beiming och Christina Axelsson (båda s),

2005/06:Fi300 av Kristina Zakrisson m.fl. (s),

2005/06:Fi305 av Eva Arvidsson m.fl. (s),

2005/06:Sk459 av Sverker Thorén (fp) yrkande 2,

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 5 och 10,

2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkandena 2 och 28,

2005/06:MJ354 av Annika Carlsson och Birgitta Carlsson (båda c) yrkande 4,
 2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 17,
 2005/06:MJ594 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 32,
 2005/06:N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 26,
 2005/06:A245 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 21–24,
 2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 13 och
 2005/06:Bo304 av Barbro Feltzing (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi har som utgångspunkt att upphandling ska ske affärsmässigt och på lika villkor för alla leverantörer, oavsett om de är stora eller små, svenska eller utländska, privata eller offentliga. För att säkerställa detta är det viktigt att tillsynen över den offentliga upphandlingen fungerar väl, och vi anser därför att denna behöver stärkas. Ett verktyg för att uppnå en stärkt tillsyn och en mer välfungerande upphandling är tydliga sanktioner mot de upphandlande enheter som bryter mot upphandlingsreglerna. Sanktioner mot upphandlande enheter som bryter mot regelverket är enligt vår mening ett nödvändigt instrument för att komma till rätta med den otillåtna direktupphandlingen och andra konkurrensskadliga brott mot reglerna för offentlig upphandling.

Vad vi här anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Detta innebär att riksdagen bifaller motion Fi290 (m).

3. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (v)

av Lars Bäckström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbud mot social dumpning, krav på kollektivavtal samt utmönstring av begreppet affärsmässighet. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:Fi238 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s),

2005/06:Fi251 av Matilda Ernkrans m.fl. (s),

2005/06:Fi252 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s),

2005/06:Fi261 av Lennart Axelsson m.fl. (s),

2005/06:Fi283 av Christer Skoog m.fl. (s),

2005/06:Fi284 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Rolf Lindén (båda s),

2005/06:Fi286 av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 3,

2005/06:Fi292 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),

2005/06:Fi299 av Cinnika Beiming och Christina Axelsson (båda s),
2005/06:Fi300 av Kristina Zakrisson m.fl. (s) och
2005/06:A245 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 22–24 och
avslår motionerna
2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 4,
2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c)
yrkande 3,
2005/06:Fi255 av Eva Arvidsson och Inger Nordlander (båda s),
2005/06:Fi270 av Raimo Pärssinen (s),
2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 4, 6–9, 11 och 12,
2005/06:Fi286 av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkande 2,
2005/06:Fi288 av Ingegerd Saarinen och Yvonne Ruwaida (båda mp),
2005/06:Fi290 av Tobias Billström (m),
2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 4, 6–9, 11 och 12,
2005/06:Fi298 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s),
2005/06:Fi305 av Eva Arvidsson m.fl. (s),
2005/06:Sk459 av Sverker Thorén (fp) yrkande 2,
2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 5 och 10,
2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkandena 2 och 28,
2005/06:MJ354 av Annika Qarlssoon och Birgitta Carlsson (båda c)
yrkande 4,
2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 17,
2005/06:MJ594 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 32,
2005/06:N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 26,
2005/06:A245 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 21,
2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 13 och
2005/06:Bo304 av Barbro Feltzing (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har under lång tid kritiserat utformningen av lagen om offentlig upphandling (LOU) eftersom den i sin nuvarande form öppnar dörren för social dumpning. Ett förbud mot social dumpning vid offentlig upphandling finns i ILO:s konvention 94, som hittills inte ratificerats av Sverige. Ett flertal andra EU-länder, bl.a. Danmark och Finland, har dock ratificerat konventionen. Med hänsyn till att sammanlagt nio EU-länder gjort detta och att Upphandlingsutredningen i sitt slutbetänkande inte utesluter en ratificering av konventionen, anser jag att argumentet att en ratificering skulle strida mot EG:s rättsordning slutligen kan avfärdas. Jag anser att Sverige nu bör ratificera ILO:s konvention 94.

Ett viktigt och effektivt medel för att undvika social dumpning vid offentlig upphandling är att säkerställa att kollektivavtal används av anbudsgivarna. Jag anser därför att en upphandlande ska kunna efterfråga, och även kräva, kollektivavtal hos anbudsgivare. Jag anser även att kravet på affärs-

mässighet i 4 § LOU bör tas bort, eftersom det snävar in villkoren vid upphandlingar till att bli rent företagsekonomiska trots att målet med offentlig verksamhet i huvudsak är socialt.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag har anfört om möjligheten att efterfråga eller kräva kollektivavtal vid upphandling, om utmönstrande av begreppet affärsmässighet och om en svensk ratificering av ILO:s konvention 94. Detta innebär att riksdagen bör bifalla motion A245 (v) yrkandena 22–24, Fi238 (s), Fi251 (s), Fi252 (s), Fi261 (s), Fi283 (s), Fi284 (s), Fi286 (s) yrkandena 1 och 3, Fi292 (s), Fi299 (s) och Fi300 (s) och avslå övriga här aktuella motioner.

4. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (c)

av Roger Tiefensee (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sanktionsmöjligheter vid upphandling, kollektivavtal, miljökrav vid upphandling och socialt företagande. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 4,

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 4 och

2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 13,

bifaller delvis motionerna

2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c) yrkande 3 och

2005/06:MJ354 av Annika Qarlssoon och Birgitta Carlsson (båda c) yrkande 4 och

avslår motionerna

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 4,

2005/06:Fi238 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s),

2005/06:Fi251 av Matilda Ernkrans m.fl. (s),

2005/06:Fi252 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s),

2005/06:Fi255 av Eva Arvidsson och Inger Nordlander (båda s),

2005/06:Fi261 av Lennart Axelsson m.fl. (s),

2005/06:Fi270 av Raimo Pärssinen (s),

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 6–9, 11 och 12,

2005/06:Fi283 av Christer Skoog m.fl. (s),

2005/06:Fi284 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Rolf Lindén (båda s),

2005/06:Fi286 av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkandena 1–3,

2005/06:Fi288 av Ingegerd Saarinen och Yvonne Ruwaida (båda mp),

2005/06:Fi290 av Tobias Billström (m),
2005/06:Fi292 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),
2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 6–9, 11 och 12,
2005/06:Fi298 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s),
2005/06:Fi299 av Cinnika Beiming och Christina Axelsson (båda s),
2005/06:Fi300 av Kristina Zakrisson m.fl. (s),
2005/06:Fi305 av Eva Arvidsson m.fl. (s),
2005/06:Sk459 av Sverker Thorén (fp) yrkande 2,
2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 5 och 10,
2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkandena 2 och 28,
2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 17,
2005/06:MJ594 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 32,
2005/06:N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 26,
2005/06:A245 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 21–24 och
2005/06:Bo304 av Barbro Feltzing (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Centerpartiet har som utgångspunkt att upphandling ska ske affärsmässigt och på lika villkor för alla leverantörer, oavsett om de är stora eller små, svenska eller utländska, privata eller offentliga. För att säkerställa detta är det viktigt att tillsynen över den offentliga upphandlingen fungerar väl, och vi anser därför att denna behöver stärkas. Ett verktyg för att uppnå en stärkt tillsyn och en mer välfungerande upphandling är tydliga sanktioner mot de upphandlande enheter som bryter mot upphandlingsreglerna. Vi anser därför att en sanktionsmöjlighet bör införas i lagen om offentlig upphandling (LOU). En sådan möjlighet att införa sanktioner mot upphandlande enheter som bryter mot regelverket är enligt vår mening ett nödvändigt instrument för att komma till rätta med konkurrensskadliga brott mot reglerna för offentlig upphandling. En sådan inriktning bidrar aktivt till en ökad kvalitet i upphandlingsarbetet.

Centerpartiet sätter ett stort värde på att en stor del av det regelverk som styr förhållandena mellan arbetsgivare och arbetstagare är följden av avtal som sluts av fria och självständiga parter. Detta skapar ordning och reda på arbetsmarknaden och ger tydliga spelregler för arbetsmarknadens parter. Därför ser vi ett behov av att tydligt markera mot de antydningar som nu kommer från regeringen om att genom LOU tvinga fram kollektivavtal eller avstå från att delta i offentliga upphandlingar. Enligt uppskattningar från Företagarna har ungefär hälften av företagen i Sverige inte tecknat kollektivavtal. De flesta av dessa är små och medelstora företag som skulle drabbas av de konkurrensbegränsande regler som regeringen nu verkar förespråka. Vi anser att regeringens förslag skulle skada, inte gynna, konkurrensen och avsevärt försvåra för småföretagandet i Sverige.

Centerpartiet anser också att samhället bör ge långsiktigt stöd till utvecklande av ekonomiska föreningar och kooperativa samarbeten, som ofta utgör en viktig del i den lokala företagsutvecklingen. Regelverket för offent-

lig upphandling bör inte i onödan försvåra för dem som driver sådan verksamhet. Förbättrade möjligheter att ställa miljökrav i upphandlingen stärker också lokala entreprenörers möjligheter att konkurrera. Socialt företagande, där ett företag producerar varor och tjänster för marknaden samtidigt som det får samhällsstöd för att anställa personer med exempelvis missbruksproblem eller kriminell bakgrund, är också en företagsform som behöver stöd för att kunna utvecklas vidare. Även i detta fall är det viktigt att LOU inte i onödan sätter upp hinder för att driva verksamheten eller för dess möjligheter att konkurrera. LOU bör därför förändras så att ett förenklat regelverk kan skapas under de tröskelvärden där regelverket inte behöver styras av EG:s upphandlingsdirektiv.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad ovan anförts om sanktionsmöjligheter, kollektivavtal samt sociala hänsyn och miljöhänsyn vid upphandling. Detta innebär att riksdagen bör bifalla motionerna Fi271 (fp) yrkande 4, Fi295 (fp) yrkande 4 och A309 (c) yrkande 13, delvis bifalla motionerna Fi246 (c) yrkande 3 och MJ354 (c) yrkande 4 och avslå övriga här aktuella motioner.

5. Upphandlingsfrågor som bereds inom Regeringskansliet, punkt 1 (mp)

av Mikael Johansson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om miljömässiga och sociala hänsyn vid upphandling. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 4 och

2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) yrkandena 2 och 28 samt

avslår motionerna

2005/06:Fi238 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s),

2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c) yrkande 3,

2005/06:Fi251 av Matilda Ernkrans m.fl. (s),

2005/06:Fi252 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s),

2005/06:Fi255 av Eva Arvidsson och Inger Nordlander (båda s),

2005/06:Fi261 av Lennart Axelsson m.fl. (s),

2005/06:Fi270 av Raimo Pärssinen (s),

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 4, 6–9, 11 och 12,

2005/06:Fi283 av Christer Skoog m.fl. (s),

2005/06:Fi284 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Rolf Lindén (båda s),

2005/06:Fi286 av Christina Axelsson m.fl. (s) yrkandena 1–3,
2005/06:Fi288 av Ingegerd Saarinen och Yvonne Ruwaida (båda mp),
2005/06:Fi290 av Tobias Billström (m),
2005/06:Fi292 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),
2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 2, 4, 6–9, 11 och 12,
2005/06:Fi298 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s),
2005/06:Fi299 av Cinnika Beiming och Christina Axelsson (båda s),
2005/06:Fi300 av Kristina Zakrisson m.fl. (s),
2005/06:Fi305 av Eva Arvidsson m.fl. (s),
2005/06:Sk459 av Sverker Thorén (fp) yrkande 2,
2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 5 och 10,
2005/06:MJ354 av Annika Qarlssohn och Birgitta Carlsson (båda c)
yrkande 4,
2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 17,
2005/06:MJ594 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 32,
2005/06:N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 26,
2005/06:A245 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 21–24,
2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 13 och
2005/06:Bo304 av Barbro Feltzing (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Jag anser att den offentliga upphandlingen har potential att vara ett verktyg för att stödja den sociala ekonomin. Med den nuvarande svåra upphandlingslagstiftningen är det dock svårt för små organisationer och näringsidkare att vara med och tävla om offentliga kontrakt, och jag anser därför att lagen om offentlig upphandling (LOU) bör ses över i ljuset av dessa svårigheter. I samband med detta bör även relationen mellan LOU och verksamhetsstöd genomlysas. Ett vanligt problem för organisationer är att få delta i upphandlingsförfaranden samtidigt som man får offentliga bidrag, verksamhetsstöd, eftersom kommunerna ofta är oroliga för att de på det sättet åsidosätter den konkurrensneutralitet som LOU kräver. Lagen bör ses över i syfte att minska oklarheten på denna punkt så att organisationer inte missgynnas.

Redan i dag finns möjlighet att ställa krav på miljömässiga och sociala hänsyn vid upphandling, och dessa möjligheter kommer sannolikt bli än större i framtiden. Jag anser att staten genom offentlig upphandling t.ex. kan spela en stor roll för att styra matproduktionen i ekologisk riktning. Ett led i detta arbete bör vara att krav ställs, i all offentlig upphandling, på att livsmedel ska vara ekologiska och närproducerade.

En annan viktig fråga där staten genom offentlig upphandling kan påverka utvecklingen positivt rör strålning från mobiltelefoner. Jag anser att en konsumentmärkning med information om strålning bör införas för mobiltelefoner och att en sådan märkning också bör beaktas vid offentlig

upphandling. Jag anser att staten bör gå före genom att i sin upphandling enbart köpa märkta lågstrålande mobiltelefoner även innan en sådan märkning införs.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag har anfört om behovet av förenklade upphandlingsregler, ett klargörande av relationen mellan LOU och verksamhetsstöd samt om offentlig upphandling av livsmedel och av mobiltelefoner. Detta innebär att riksdagen bör bifalla motionerna Fi229 (mp, –) yrkande 4 och MJ 351 (mp, –) yrkandena 2 och 28 och avslå övriga här aktuella motioner.

6. Små företags möjligheter vid upphandling, lokal upphandling, punkt 3 (m, fp, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Roger Tiefensee (c), Tomas Högström (m) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om små företags möjligheter vid upphandling. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1 och 3,

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1 och 3 samt

2005/06:N478 av Maria Larsson m.fl. (kd) yrkande 14 och avslår motionerna

2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c) yrkandena 1 och 2,

2005/06:Fi268 av Eva Arvidsson m.fl. (s),

2005/06:Fi274 av Britta Rådström och Lars Lilja (båda s) och

2005/06:N215 av Kenneth Johansson och Margareta Andersson (båda c) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att det är angeläget att kommuner och landsting samordnar och effektiviserar sina upphandlingar, samtidigt som det även är viktigt att små företag har möjlighet att vara med och lägga anbud. Vi anser därför att den upphandlande enheten, om det är praktiskt möjligt och ekonomiskt försvarbart, bör dela upp upphandlingen i mindre delar när större volymer ska upphandlas så att fler företag kan lägga bud.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen vad vi har anfört om små företags möjligheter vid upphandling. Detta innebär att riksdagen delvis bör bifalla motionerna Fi271 (fp) yrkandena 1 och 3, Fi295 (fp) yrkandena 1 och 3 samt N478 (kd) yrkande 14 och avslå övriga här aktuella motioner.

7. Utmaningsrätt, punkt 5 (m, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Roger Tiefensee (c) och Tomas Högström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utmaningsrätt. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2005/06:So702 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 22 och avslår motionerna 2005/06:Fi203 av Hans Backman (fp), 2005/06:Fi215 av Tina Acketoft (fp) och 2005/06:N304 av Anna Grönlund Krantz m.fl. (fp) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att en utmaningsrätt för anställda i offentlig sektor som vill ta över driften av den egna enheten bör införas i lagen om offentlig upphandling (LOU). Om en sådan utmaning från de anställda är mer effektiv än den nuvarande driften, bör den som regel beviljas. Vi anser även att en utmaningsrätt för privata entreprenörer bör utredas.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som här har anförts om införandet av en utmaningsrätt. Detta innebär att riksdagen delvis bör bifalla motion So702 (c) yrkande 22 och avslå övriga här aktuella motioner.

8. Utbildning i upphandlingsfrågor, punkt 6 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utbildning i upphandlingsfrågor. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo298 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 9 och avslår motionerna

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 5,
2005/06:Fi237 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s)
yrkande 2,
2005/06:Fi265 av Eva Arvidsson m.fl. (s) och
2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 18.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att den offentliga upphandlingen fungerar väl inom bostadssektorn. Som en följd av den omfattande nedgången av nyproduktion under de senaste tio åren, som hänger ihop med den ryckighet som byggbranschen upplevt under denna tid, har dock beställarnas upphandlingskompetens försämrats. I detta sammanhang har de kommunala bostadsbolagen specifikt ansetts sakna erforderlig upphandlingskompetens. En annan uppfattning kring upphandlingsproblematiken anges vara att lagen om offentlig upphandling (LOU) inte fungerar optimalt. Vi i Folkpartiet anser därför att frågan huruvida LOU inverkar negativt på upphandlingssystemet måste bli belyst. Vi ser det som angeläget att de hinder som lagstiftningen eventuellt åsamkar bör ändras och att upphandlingskompetensen stärks hos beställarna.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad ovan anförts om upphandlingskompetensen inom bostadssektorn. Detta innebär att riksdagen bör bifalla motion Bo298 (fp) yrkande 9 och att övriga här aktuella motioner bör avslås.

9. Utbildning i upphandlingsfrågor, punkt 6 (kd)

av Mats Odell (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om utbildning i upphandlingsfrågor. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd) yrkande 18 och avslår motionerna

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –) yrkande 5,

2005/06:Fi237 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s)
yrkande 2,

2005/06:Fi265 av Eva Arvidsson m.fl. (s) och

2005/06:Bo298 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 9.

Ställningstagande

Jag anser att god upphandlingskompetens bland politiker och tjänstemän på lokal nivå är en förutsättning för att upphandlingsverktygen i kommunerna ska fungera väl. Staten bör därför ta på sig ett ansvar att nå ut med information till kommunerna i landet. Miljöstyrningsrådet kan vara en lämplig kanal för detta, särskilt när det gäller information om möjligheterna att inom ramen för offentlig upphandling t.ex. ställa upp miljökriterier och upphandla miljövänliga produkter. Det är bl.a. viktigt att Miljöstyrningsrådets webbaserade EKV-verktyg för offentlig upphandling är uppdaterat, relevant och tydligt.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen vad jag har anfört om att staten bör ta ansvar för att kommunerna informeras om reglerna för offentlig upphandling. Detta innebär att riksdagen bör bifalla motion MJ530 (kd) yrkande 18 och avslå övriga här aktuella motioner.

10. Statlig inköpssamordning, punkt 7 (m, fp, c)

av Mikael Odenberg (m), Karin Pilsäter (fp), Gunnar Axén (m), Roger Tiefensee (c), Tomas Högström (m) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statlig inköpssamordning. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2005/06:Fi4 av Roger Tiefensee m.fl. (c) yrkandena 1 och 2 samt

2005/06:Fi5 av Mikael Odenberg m.fl. (m) och

lägger redogörelse 2005/06:RRS9 till handlingarna.

Ställningstagande

Riksrevisionens granskning av den statliga inköpssamordningen i rapporten Samordnade inköp (RiR 2005:10) visar på betydande brister i samordningen av de statliga inköpen, och det är enligt rapporten oklart om verksamheten når sina syften. Det går t.ex. inte att få svar på om staten sluter avtal på produktområden som är väsentliga för myndigheterna. Det går heller inte att få svar på vilka besparingar som uppnås i den statliga verksamheten. Dessutom kritiserar Riksrevisionen bl.a. den mycket oklara ansvarsfördelningen mellan de inblandade myndigheterna som en av flera svagheter som kvarstår trots att den uppmärksammades redan innan förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning infördes. Den redovisning som regeringen lämnar till riksdagen om resultaten av verksamheten är enligt rapporten varken fullständig eller rättvisande. Riksrevisionen anser därför att regeringen bör se över systemet och att utgångspunkten för överynen bör vara att eftersträva en effektiv organisation för de statliga inköpen.

Med anledning av Riksrevisionens rapport vill vi erinra om bestämmelserna i lagen (1996:1059) om statsbudgeten, som riksdagen fattade beslut om 1996. Enligt 1 § lagen om statsbudgeten ställs krav på att statens verksamhet ska ha hög effektivitet och att god hushållning ska iakttas. Inom allianspartierna instämmer vi i Riksrevisionens uppfattning att det i granskningen har gjorts iakttagelser och lämnats information som måste bedömas vara av betydande intresse för möjligheterna att upprätthålla de av riksdagen uppställda kraven på god hushållning med och hög effektivitet i användningen av skattebetalarnas pengar. Partier inom alliansen har redan vid flera tillfällen riktat kritik mot regeringens alltför lättvindiga sätt att förhålla sig till de klart uttryckta intentionerna i budgetlagen och påtalat den ineffektiva användning av gemensamma medel som detta resulterat i. Dessutom visar undersökningar gjorda av Ekonomistyrningsverket (ESV) att myndigheternas s.k. OH-kostnader (kostnader för gemensam styrning, samordning, administration och lokaler) kan minskas genom en översyn av den gemensamma administrationen. Vi anser att en väl fungerande statlig inköpssamordning är en viktig del i arbetet med att effektivisera statlig byråkrati och begränsa OH-kostnaderna. Därför anser vi att regeringen nu bör se över systemet för statlig inköpssamordning i enlighet med Riksrevisionens rekommendation och återkomma till riksdagen med en redogörelse för vidtagna åtgärder. I samband med denna översyn bör även möjligheterna att ställa miljökrav vid upphandlingar uppmärksammas. Översynen av statens inköpssamordning bör därför också kompletteras med krav på att ramavtalen ska beakta övergripande mål om en miljömässigt hållbar utveckling.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad ovan anförts om en översyn av systemet för statlig inköpssamordning. Detta innebär att riksdagen delvis bör bifalla motionerna Fi4 (c) yrkandena 1 och 2 och Fi5 (m).

11. LOU:s tillämpning på hälso- och sjukvårdsverksamhet, punkt 8 (m, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Roger Tiefensee (c) och Tomas Högström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om LOU:s tillämpning på hälso- och sjukvårdsverksamhet. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Fi23 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 9, 2005/06:Fi16 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 7, 2005/06:Fi318 av Else-Marie Lindgren m.fl. (kd) yrkandena 3 och 4,

2005/06:Sk526 av Kenneth Johansson m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 2,
2005/06:So424 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 11 och
2005/06:So702 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 23 och
avslår motionerna
2005/06:Fi297 av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (båda s) och
2005/06:So696 av Pär Axel Sahlberg m.fl. (s) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att lagen om offentlig upphandling (LOU) kan vara ett verktyg för att underlätta för fristående alternativ inom offentlig sektor och uppnå ett bättre nyttjande av skattebetalarnas pengar. För att detta ska bli möjligt krävs dock en översyn av lagstiftning, regelverk och institutioner så att konkurrensneutralitet skapas mellan vårdens olika aktörer och tjänstehandel inom vården underlättas. Vi anser att den nuvarande lagen är dåligt anpassad till hälso- och sjukvårdsverksamhet på flera punkter.

Direktupphandling kan endast ske i utomordentligt begränsad omfattning, vilket kan försvåra för kommuner, landsting och regioner att inledningsvis stödja avknoppade verksamheter. I sin nuvarande utformning bortser lagen dessutom från att patienter ofta är angelägna om att bygga upp en relation med en vårdgivare under en längre tid. Relationen mellan läkare och patient bör därför tydliggöras i relationen mellan de affärsupphandlande parterna. Kontinuiteten i vården försvåras också av de rekommendationer om relativt korta avtalstider som givits av Nämnden för offentlig upphandling (NOU). De korta rekommenderade avtalstiderna innebär att vårdgivare inte får rimliga avskrivningstider för de stora investeringar som en vårdinrättning kräver. Detta försvårar finansieringen och hämmar framväxten av privata och alternativa vårdgivare.

Lagen bör också revideras så att längre avtalsvillkor och något större utrymme för andra bedömningskriterier än priset kan uppnås. Att konkurrera enbart med pris lockar till att välja det anbud som beskrivs som billigast. Detta leder till att medborgarna inte får tillgång till information om kvalitet och resultat inom vård och omsorg och själva inte ges någon möjlighet att välja. Praxis måste utvecklas för mätning av kvalitet och resultat om LOU ska användas för upphandling av vård- och omsorgstjänster.

Vidare ger LOU landstingen full frihet att välja drift i egen regi, och då är lagen inte tillämplig. Vi anser att förändringar av hur lagen kan anpassas till hälso- och sjukvårdens förutsättningar bör övervägas. Lagen bör även ändras i syfte att tydliggöra att s.k. kundvalssystem inte omfattas av kravet på offentlig upphandling. Nuvarande upphandlingsregler riskerar att förhindra konkurrens genom att avknoppningar inom t.ex. sjukvårdsområdet försvåras. Avknoppning innebär att mångfalden bland vårdgivarna ökar, vilket förbättrar konkurrensen inom vården; att göra vissa avsteg från LOU:s vanliga regler är därför befogat. Enligt vår mening behövs även en lagstadgad utmaningsrätt med innebörden att den offentliga sektorn ska vara skyldig att upphandla verksamhet – som inte utgör myndighetsutöv-

ning – när en företagare begär det. En sådan utmaningsrätt ger enskilda och företag möjlighet att på ett effektivitetsfrämjande sätt utmana den offentliga sektorns verksamhet.

Pågående översyn av LOU bör kompletteras med ovannämnda förslag till förändringar. Vi föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad ovan anförts om en anpassning av LOU till hälso- och sjukvårdsverksamhet. Detta innebär att riksdagen delvis bör bifalla motionerna 2004/05:Fi23 (c) yrkande 9, Fi16 (c) yrkande 7, Fi318 (kd) yrkandena 3 och 4, Sk526 (c, m, fp, kd) yrkande 2, So424 (m) yrkande 11 och So702 (c) yrkande 23 och avslå övriga här aktuella motioner.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2005/06:RRS9 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående den statliga inköpssamordningen.

Följdmotioner

2005/06:Fi4 av Roger Tiefensee m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Centerpartiet delar Riksrevisionens uppfattning om att den statliga inköpssamordningen bör ses över i syfte att skapa en effektiv organisation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en översyn av statens inköpssamordning skall kompletteras med krav om att ramavtalen skall beakta en miljömässigt hållbar utveckling.

2005/06:Fi5 av Mikael Odenberg m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av systemet för statlig inköpssamordning.

Motion väckt med anledning av skr. 2004/05:102

2004/05:Fi23 av Jörgen Johansson m.fl. (c):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förändringsförslag till den pågående översynen av LOU.

Motion väckt med anledning av skr. 2005/06:102

2005/06:Fi16 av Jörgen Johansson m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om översynen av lagen om offentlig upphandling.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:K318 av Gunnar Nordmark (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten att förändra lagen om offentlig upphandling.

2005/06:Fi203 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra Gävleborgs län till ett försökslän för utmaningsrätt.

2005/06:Fi212 av Johan Linander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagen om offentlig upphandling och en förändring så att den kommunala driftsformen inte avgör huruvida offentlig upphandling skall ske.

2005/06:Fi215 av Tina Acketoft (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utmaningsrätt för entreprenader.

2005/06:Fi229 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagen om offentlig upphandling bör ses över.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör utveckla stödfunktioner som kan utbilda och stärka de offentliga upphandlarna.

2005/06:Fi237 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att lagstiftningen bör förändras så att det blir omöjligt för en offentlig upphandlare att utestänga offentliga förvaltningar från att delta i upphandlingen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det bör utarbetas förslag till obligatorisk utbildning för offentliga upphandlare till gagn för kvalitet, miljö, jämställdhet och arbetsmiljö.

2005/06:Fi238 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att de fackliga organisationernas inflytande och insyn i upphandlingsprocessen stärks.

2005/06:Fi246 av Rigmor Stenmark och Margareta Andersson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn görs av lagen om offentlig upphandling (LOU) så att möjligheter att inhandla närproducerade livsmedel förstärks.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att all upphandling skall ske med krav på minsta transportsträcka.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att miljökrav alltid skall vara obligatoriskt vid upphandling.

2005/06:Fi250 av Anders Karlsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagen om offentlig upphandling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom EU verka för förändringar av reglerna för EU:s inre marknad.

2005/06:Fi251 av Matilda Ernkrans m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om offentliga sektorns roll för att stimulera utveckling.

2005/06:Fi252 av Nils-Göran Holmqvist m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om oseriösa företag.

2005/06:Fi255 av Eva Arvidsson och Inger Nordlander (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholås som policy vid offentlig upphandling.

2005/06:Fi261 av Lennart Axelsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att öka användandet av rättvisemärkta produkter.

2005/06:Fi265 av Eva Arvidsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behov av kvalitetssäkring av offentligt finansierad verksamhet i sociala företag och hos andra privata utförare.

2005/06:Fi268 av Eva Arvidsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om små företag och offentlig upphandling.

2005/06:Fi270 av Raimo Pärssinen (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om offentlig upphandling.

2005/06:Fi271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stora samordnade upphandlingar och de konkurrensbegränsande effekter de har för mindre företag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förenklade och tydliga regler för offentlig upphandling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vad som krävs i övrigt för att mindre företag skall kunna delta i upphandlingar enligt LOU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte i LOU öppna för möjligheten att ställa krav på att anbudsgivande företag har tecknat kollektivavtal.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda en ny organisation för en tillsynsmyndighet för LOU.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förtydligande av regelverket för tillåten direktupphandling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om marknadsskadeavgifter vid allvarigare brott mot LOU, som otillåten direktupphandling.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsynsmyndigheten för LOU bör ges möjlighet att föra talan i domstol mot den upphandlande enheten vid misstanke om otillåtna eller på annat sätt felaktiga upphandlingar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om talerätt även för företagar- och branschorganisationer samt andra näringslivsorganisationer.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anbud bör kunna lämnas på andra språk än svenska.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att använda elektroniskt stöd och elektronisk kommunikation vid offentliga upphandlingar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla offentligt upphandlade enheter skall kunna ta emot s.k. e-anbud.

2005/06:Fi274 av Britta Rådström och Lars Lilja (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om offentliga upphandlingar.

2005/06:Fi283 av Christer Skoog m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på svenska kollektivavtal vid offentlig upphandling.

2005/06:Fi284 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Rolf Lindén (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ratificera ILO:s konvention 94.

2005/06:Fi286 av Christina Axelsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vid offentlig upphandling ställa krav på att säljande företag och deras underleverantörer respekterar ILO:s åtta kärnkonventioner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige både inom EU och globalt verkar för att sociala krav möjliggörs och används i all offentlig upphandling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige ratificerar ILO:s konvention 94.

2005/06:Fi288 av Ingegerd Saarinen och Yvonne Ruwaida (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att svenska staten i all upphandling av el skall välja el som klarar Svenska Naturskyddsföreningens kriterier för Bra Miljöval.

2005/06:Fi290 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa effektiva rättsmedel mot otillåtna direktupphandlingar inom stat, landsting och kommun.

2005/06:Fi292 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om offentlig upphandling.

2005/06:Fi295 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stora samordnade upphandlingar och de konkurrensbegränsande effekter de har för mindre företag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förenklade och tydliga regler för offentlig upphandling.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mindre företag skall kunna delta i upphandlingar enligt LOU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte i LOU öppna för möjligheten att ställa krav på att anbudsgivande företag har tecknat kollektivavtal.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda en ny organisation för en myndighet för tillsyn av LOU.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förtydligande av regelverket för tillåten direktupphandling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om marknadsskadeavgifter vid allvarigare brott mot LOU, som otillåten direktupphandling.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsynsmyndigheten för LOU bör ges möjlighet att föra talan i domstol mot den upphandlande enheten vid misstanke om otillåtna eller på annat sätt felaktiga upphandlingar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om talerätt även för företagar- och branschorganisationer samt andra näringslivsorganisationer.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anbud bör kunna lämnas på andra språk än svenska.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att använda elektroniskt stöd och elektronisk kommunikation vid offentliga upphandlingar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla offentligt upphandlande enheter skall kunna ta emot s.k. e-anbud.

2005/06:Fi297 av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över frågan huruvida lagen om offentlig upphandling fortsättningsvis skall gälla hälsovård, sjukvård, omsorg och skoltjänster.

2005/06:Fi298 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lika villkor för entreprenader.

2005/06:Fi299 av Cinnika Beiming och Christina Axelsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten enligt lagen om offentlig upphandling att i kommunernas upphandlingsregler ställa krav på kollektivavtal.

2005/06:Fi300 av Kristina Zakrisson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kollektivavtal vid offentlig upphandling.

2005/06:Fi305 av Eva Arvidsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av tydliga regler för sociala hänsyn vid offentlig upphandling samt informationsinsatser.

2005/06:Fi318 av Else-Marie Lindgren m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunal upphandling, eget val och mångfald.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att förändra lagen om offentlig upphandling.

2005/06:Sk459 av Sverker Thorén (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att under begränsad tid undanta avknoppad verksamhet från LOU.

2005/06:Sk526 av Kenneth Johansson m.fl. (c, m, fp, kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagen om offentlig upphandling (LOU) så att frivilligorganisationer och vårdföretag utan vinstsyfte kan konkurrera på lika villkor.

2005/06:So424 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att verka för en anpassning av lagen om offentlig upphandling till hälso- och sjukvårdsverksamhet.

2005/06:So696 av Pär Axel Sahlberg m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över upphandlingsreglerna för organisationer utan vinstsyfte.

2005/06:So702 av Maud Olofsson m.fl. (c):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utmaningsrätt.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att reglerna för upphandling av vård- och omsorgstjänster bör omarbetas och föras in under hälso- och sjukvårdslagen.

2005/06:Kr382 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som mening att regeringen låter utreda förslag till ändring i lagen om offentlig upphandling (LOU) i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elektronisk offentlig upphandling.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fortsätta arbetet med en nationell standard för elektronisk offentlig upphandling.

2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att krav skall ställas i all offentlig upphandling på ekologiska och närproducerade livsmedel som ett förstahandsalternativ.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att staten skall gå före i sin egen upphandling och enbart köpa märkta lågstrålande telefoner.

2005/06:MJ354 av Annika Qarlsso och Birgitta Carlsson (båda c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att upphandlingsreglerna behöver förtydligas så att detaljerade krav ska kunna ställas vid upphandling.

2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka inom EU för att reglerna om offentlig upphandling tydliggör vilka sociala krav det skall vara tillåtet att ställa vid upphandling av varor.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten bör verka för att nå ut med uppdaterad, relevant och tydlig information om reglerna för offentlig upphandling till kommunerna i landet.

2005/06:MJ594 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det måste finnas möjligheter att i den kommunala offentliga upphandlingen aktivt välja ekologiska alternativ, som per definition är fria från genetisk modifiering.

2005/06:N215 av *Kenneth Johansson och Margareta Andersson (båda c)*:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anpassning av upphandlingsreglerna.

2005/06:N304 av *Anna Grönlund Krantz m.fl. (fp)*:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en utmaningsrätt.

2005/06:N478 av *Maria Larsson m.fl. (kd)*:

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om små företags möjligheter vid offentlig upphandling av stora volymer.

2005/06:N480 av *Göran Hägglund m.fl. (kd)*:

26. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändringar i lagen om offentlig upphandling i syfte att förverkliga principerna om affärsmässighet, konkurrens och icke-diskriminering.

2005/06:A245 av *Lars Ohly m.fl. (v)*:

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medbestämmandelagen och lagen (1992:1528) om offentlig upphandling bör ses över angående kundvalsmodeller m.m.
22. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att upphandlande enhet skall kunna efterfråga kollektivavtal.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att begreppet affärsmässighet utmönstras ur lagen om offentlig upphandling samt att en möjlighet att kräva kollektivavtal införs.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör ratificera ILO:s konvention nr 94.

2005/06:A258 av *Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -)*:

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda förutsättningar för ett systematiskt införande av antidiskrimineringsklausuler inom de områden som framförs i motionen.

2005/06:A309 av *Maud Olofsson m.fl. (c)*:

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att lagen om offentlig upphandling bör ses över.

2005/06:Bo298 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om upphandlingskompetens samt LOU.

2005/06:Bo304 av Barbro Feltzing (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om bulleraspekten, som ett kvalitetskrav på produkter
vid upphandling.